

KRONIKA MESTA

ŽIAR NAD HRONOM

Rok 2007

**Toto pokračovanie IV. zväzku KRONIKY MESTA ŽIAR NAD HRONOM
obsahuje záznamy v počítačovom vydaní za rok 2007**

v počte strán 69

**odtlačok
pečate mesta**

**Božena Mikulčíková
poslankyňa MsZ**

**Mgr. Ivan Černaj
primátor**

**Kronikárkou mesta je Mgr. Mária Zatlková, učiteľka na dôchodku,
podľa uznesenia mestskej rady č. 73/2001, potvrdené uznesením
mestskej rady č. 15/2003. O kronikárovi pozri záznam z r. 2001.**

---

kronikár

OBSAH

Časť	Názov	Strana
	Najvýznamnejšie udalosti roka	4
	Mesto Žiar nad Hronom (stručná charakteristika a história)	5
I.	Mestská samospráva	8
II.	Z rozpočtu mesta	16
III.	Významné návštevy mesta	17
IV.	Zmena tváre mesta	19
V.	Obyvateľstvo	21
VI.	Verejno-spoločenský život	29
VII.	Výročia a oslavy	32
VIII.	Podniky v živote mesta	36
IX.	Školstvo	40
X.	Kultúra	46
XI.	Duchovný život	50
XII.	Zdravotníctvo	53
XIII.	Životné prostredie	55
XIV.	Šport	57
XV.	Počasie a jeho osobitosti	63
XVI.	Mimoriadne udalosti	65
	Používané značky a skratky	68
	Sprievodná dokumentácia	69

NAJVÝZNAMNEJŠIE UDALOSTI ROKA :

vo svete :

Tragický bol august pre Grécko. Ničivé požiare na Peloponéze si vyžiadali 60 obetí na ľudských životoch a tisíce ľudí zostali bez domova.

na Slovensku :

a) Dňa 2. marca pri výbuchu muničných skladov v podniku vojenských opravární v Novákoch zahynulo 8 ľudí a 20 bolo zranených.

b) O polnoci 21. decembra vstúpila Slovenská republika do schengenského priestoru Európskej únie. Hranice s Rakúskom, Nemeckom, Poľskom, Maďarskom a Českom sa otvorili voľnému prechodu krajinami EÚ.

v meste :

a) V mesiacoch október – november sa realizovali najrozsiahlejšie rekonštrukcie mestských chodníkov a komunikácií v histórii mesta.

b) V dňoch 26. – 27. novembra si mesto dôstojne pripomenulo 210. výročie narodenia najvýznamnejšej osobnosti v jeho dejinách – biskupa PhDr. Štefana Moysesu.

MESTO ŽIAR NAD HRONOM

(Stručná charakteristika a história)

Mesto sa nachádza v Žiarskej kotline na pravej strane Hrona. Je obklopené pohorím Vtáčnik, Kremnickými a Štiavnickými vrchmi. Územie tvorí križovatku ciest z Bratislavy na Zvolen, zo Žiaru do Martina a Prievidze. Táto poloha predurčovala jej osídlenie už v praveku. Po Keltoch, Germánoch kotlinu obývali Slovania už pravdepodobne v 5. storočí.

Žiar nad Hronom vznikol v roku 1955 po výstavbe hlinikárne premenovaním pôvodného historického mestečka Svätý Kríž nad Hronom. Dnes do katastra mesta od roku 1971 patrí aj pôvodne samostatná obec Šášovské Podhradie a kataster bývalej obce Horné Opatovce (najstaršej v kotline), ktorá v dôsledku činnosti ZSNP zanikla v r. 1969. Po obci zostali iba národné kultúrne pamiatky – Kostol sv. Vavrinca a socha J. Nepomuckého.

História Svätého Kríža nad Hronom sa písomne viaže na rok 1075, kedy kráľ Gejza I. zakladá opátstvo v Hronskom Beňadiku. V darovacej listine sa spomína územie dvoch mýtnych osád – Horných Opatoviec a Svätého Kríža nad Hronom. Názvy sa ustálili neskôr. Toto územie sa pôvodne označovalo ako majetok v oblasti „Susolgi“ (Šúšol). Spoľahlivý údaj o lokalite Cristur (Kerestur, Sv. Kríž) je v texte z roku 1237. Už vtedy možno usudzovať, že tu stála sakrálna stavba. K výraznému rozvoju osady prispeli najmä mestské privilégia z roku 1246, ktoré jej pridelil arcibiskup Štefan Vanča. Ďalšie výsady udeľujú králi Matej I. a Vladislav II. (- jarmočné právo v roku 1501). Ako vlastníctvo ostrihomskeho arcibiskupstva si zachováva naďalej poľnohospodársky ráz, ale mestečko sa stáva administratívnym i duchovným strediskom, neskôr aj ekonomickým a obchodným. Od roku 1598 tu jestvuje škola, a tak sa stáva aj kultúrnym centrom. Z remesiel treba spomenúť krajičov, ševcov, čižmárov, kováčov. Životné osudy Krížanov sťažovali živelné pohromy, veľké požiare, povodne, mor a časté prechody vojsk (boje o trón, Jiskrov kastelán buduje opevnenie pri kostole, turecká expanzia, protihabsburské povstania, sídlil tu Štefan Bočkay, František Rákoczi ...).

Neďaleký strážca križovatky Žiarskej kotliny – hrad Šášov začali stavať v roku 1242 bratia arcibiskupa Vanču (v čase, kedy aj osada Svätý Kríž bola povýšená na mestečko). Neskôr hrad pripadol kráľovi. Jeho kasteláni sa často sporili s opátstvom Beňadika o územie a mýto a znepríjemňovali život susedným osadám i bankským mestám. Vtedy ku hradnému panstvu patrilo 35 osád. Vzniká i Ladomer a Vieska. Hrad vystriedal viacero majiteľov. Za útlaku poddaných vlastníckmi Dóczyovcami sa osady vyľudňujú. Násilensvá vrcholili za panstva Lipcseyovcov („lúpežní rytieri“). Koncom 17. storočia hrad znovu vlastní kráľovská komora. V roku 1708 bol hrad dobytý, rozstrieľaný a podpálený vojskom cisárskeho generála Heistera v bojoch proti Františkovi Rákoczimu. Odvtedy je hrad rumoviskom. V súčasnosti vyvíja úsilie na jeho konzerváciu Združenie na záchranu hradu Šášov.

Celé okolie Svätého Kríža spravovali ostrihorskí úradníci z budovy, ktorá sa stala pevnostnou stavbou, neskôr kaštieľom – od roku 1615, kedy ho na letné sídlo ostrihomskeho arcibiskupa prestaval arcibiskup F. Forgách a v roku 1631 Peter Pázmaň. Bašty proti Turkom dal pristaviť arcibiskup Lippay a o jedno poschodie ho navýšil Štefan Moyses. Stálym sídlom banskobystrického biskupstva sa stal od roku 1776 (do roku 1941) po rozdelení ostrihomskeho arcibiskupstva na tri biskupstvá. Tu pôsobiaci biskupi urobili zo Svätého Kríža stredisko kultúrneho i politického života na Slovensku v 18., ale najmä v 19. storočí, striedali sa tu významné návštevy politikov a národovcov.

Staviteľom Kostola Povýšenia sv. Kríža (na mieste pôvodného gotického) bol biskup Gabriel Zerdahely v roku 1812. V krypte kostola je pochovaných šesť biskupov. Najvýznamnejší z nich bol biskup, filozof, politik Dr. Štefan Moyses. Pôsobil tu v rokoch 1851 – 1869. Je tvorcom myšlienky Matice slovenskej, ktorej sa stal prvým predsedom. Mnohostrannou činnosťou sa preslávil i kňaz Michal Chrástek. Po strastiplných bojoch II. svetovej vojny, kedy v kaštieli sídlilo striedavo partizánske i nemecké veliteľstvo, zaujímavú kapitolu jeho histórie tvorilo blahodarné pôsobenie saleziánov od roku 1946 do „barbarskej noci“ roku 1950. Mali tu i vysokú školu teologickú. Odvtedy kaštieľ stále slúži ako sídlo úradov a škôl. Po predaji kaštieľa v r. 2005 firme MALES tu sídli súkromná obchodná akadémia.

Svätý Kríž mal vždy prevažne poľnohospodársky charakter. V okolí sa preslávil jarmokmi a trhmi (povestné „hurke“ sa stali i pôvodcom prezývky). Významným vlastníkom pôdy a podnikateľom bol biskupský úrad. Mal pivovar, mlyn, na veľkostatku Kupča tehelňu, do prenájmu dával kameňolom a pílu. Rozvoj súvisel aj s vybudovaním železničnej trate roku 1896. Vtedy sa v mestečku rozvíja aj bankovníctvo. Na konci 19. a na začiatku 20. storočia sa zhoršovala sociálna situácia a rástol národnostný útlak. Svätý Kríž zasiahla vlna vyst'ahovalectva. Obyvateľov ťažko postihla I. a II. svetová vojna. Ako administratívne centrum pre 55 obcí bol Svätý Kríž v rokoch 1875 – 1922, v I. ČSR bol okresom do roku 1928. Presun sídla okresu do Kremnice nepriaznivo ovplyvnil vývoj mesta. Sídlom okresu je znovu od roku 1960, kedy sa už píše socialistická história mesta. Od 1. januára 2004 je okres zrušený, v meste je obvodný úrad.

Vybudovaním hlinikárne v roku 1953 sa mesto mení na priemyselné. Nastáva príliv obyvateľov „za chleбом“ z celej ČSR. Ak Svätý Kríž mal 1500 obyvateľov v roku 1950, tak Žiar nad Hronom má t.č. 19 794 (časť Š. Podhradie 330). Súvisí s tým výstavba bytov a celej občianskej vybavenosti. Mesto rástlo do dĺžky severne od Svätého Kríža. Vstup do mesta tvoria historické budovy renesančno-barokového kaštieľa, Park Štefana Moyses a klasicistický kostol. Pod Šibeničným vrchom je kaplnka Panny Márie (staviteľ kňaz Hajnovič v roku 1711). Za časťou Svätý Kríž sa rozprestiera nové sídlisko, ktoré dokumentuje stavebné štýly 2. polovice 20. storočia z obdobia socializmu. Pozoruhodné sú objekty okresného a mestského úradu, nemocnica s poliklinikou, mestské kultúrne centrum a dom kultúry, hotel Luna, penzión, dom dôchodcov, športové objekty – plážové kúpalisko, minizoo, tenisové kurty, zimný a futbalové štadióny. Po roku 1989 pribudla krytá plaváreň, Hvezdáreň a planetárium M. Hella, budova poisťovne, rozšírenie nemocnice o blok A a v roku 2001 bol tu vysvätený Kostol Sedembolestnej P. Márie (aktér misionár Emil Černaj, staviteľ ICLic. Ján Minárik), čím sa nové mesto stalo aj duchovným strediskom. Na Námestí Matice slovenskej v roku 1999 pribudla dôstojná socha Štefana Moyses, ktorej autorom je akademický sochár Milan Ormandík z Kremnice. Mesto má viacero sôch a pamätných tabúľ. Na cintoríne sú hroby dejateľov Michala Chrásteka, Jána Ďatľa, Zoltána Halku, Antona Štefánka..., z novších osobností je to hrob Zity Strnadovej – Parákovej, Karola Strnada, Františka Štuláka a Štefana Tesáka. Prírodu v okolí možno spoznávať na 8 zastávkach náučného chodníka Šibeničný vrch.

Pozn. O Žiari nad Hronom je možné získať informácie z dosiaľ jedinej monografie Dejiny Žiaru nad Hronom – zostavovateľ Peter Ratkoš z roku 1978. Z archeologického výskumu územia parku a kaštieľa – informácie u miestneho archeológa Mgr. Petra Mosného. Koncom roku 2005 bola vydaná publikácia miestneho historika Ing. Jozefa Minku Významné osobnosti Žiaru a okolia. V roku 2001 bola v Dome kultúry otvorená expozícia mestského múzea a Galérie Júliusa Považana. Pamätnú izbu Štefana Moyses,

ktorá bola v kaštieli, nový majiteľ zrušil. V r. 2006 vznikol dobrovoľný poradný zbor primátora mesta pre históriu Žiaru n. Hronom pod názvom CASTRUM SUSOL. Jeho predsedom je Ing. Richard Kafka. V r. 2007 časť jej členov spolupracovala s historikom Richardom Lackom z B. Bystrice na príprave reprezentačnej publikácie o našom meste.

I.

MESTSKÁ SAMOSPRÁVA

Mestský úrad v r. 2007 :

Pozri kroniku 2006 + zmeny v r. 2007 :

Od 1. februára sa oficiálnym pracovníkom MsÚ ako hovorca primátora stal Martin Baláž (pôvodne pracoval v mestskej televízií). Právnička spolupracuje s MsÚ externe. Celkovo je na MsÚ v r. 2007 evidovaných 100 pracovníkov. V porovnaní s r. 2006 pribudli 2 pracovníčky (matrika a informácie). Vedenie mesta naďalej praktizuje komunikáciu s občanmi mesta prostredníctvom internetu a tzv. čiernych skriniek, ale i cez Mestské noviny.

16. január

- tradičné stretnutie primátora a vedenia mesta s významnými osobnosťami mesta. Okrem primátora Ivana Černaja mal príhovor aj bývalý riaditeľ ZSNP Jozef Pittner, ktorý ocenil spoluprácu mesta so spoločnosťami hnedého priemyselného parku.

7. marec

- primátor mesta Ivan Černaj a prednostka MsÚ Mariana Páleníková sa stretli s ministrom dopravy, pôšt a telekomunikácií Ľubomírom Vážnym na pôde ministerstva v Bratislave. Primátor potvrdil väčšinové želanie obyvateľov, aby sa rýchlostná komunikácia R1 čím skôr začala budovať. Minister potvrdil, že R1 zostáva prioritou aj pre celý štát, keďže ide o druhý najpreťaženejší úsek na Slovensku. T.č. sa čaká na hodnotiacu správu o dopade na životné prostredie.

12. marec

- vedeniu mesta bolo doručené Záverečné stanovisko k výstavbe R1 (Žarnovica – Šášovské Podhradie II. etapa). Odporučený bol červený variant na realizáciu. MsÚ zvolal na 29. marca verejný pohovor občanov so zástupcami ministerstva dopravy, NDS, VÚC a mesta.

22. marec

- na MsÚ sa stretol primátor mesta s predsedami bytových spoločenstiev vlastníkov bytov zo sídliska Pod vršky, kde sa hovorilo o problémoch tejto časti mesta. Zorganizovali ho poslankyne Monika Kopčová a Stela Vít'azková.

11. apríl

- viceprimátor Roman Zát'ko zvolal zástupcov Castrum Susol (R. Kafka, A. Denko, Z. Denková, P. Mosný, M. Zát'ková) a pracovníka MsKC p. Júliusa Katinu na prerokovanie prípravy dvoch publikácií o meste Žiar nad Hronom, ktorých vydanie bude mesto finančne podporovať. Prvá publikácia má mať reprezentačný charakter (stručný text a fotografie) a mala by sa realizovať do 1 roka. Dlhodobejšie treba pripravovať novú monografiu o meste do konca volebného obdobia.

- 23. apríl** - od r. 2005 sa začalo obstarávanie nového Územného plánu mesta. Časť finančných prostriedkov naň mesto získalo zo štrukturálnych fondov EÚ. Verejné prerokovanie Konceptu územného plánu sa uskutočnilo do 23. apríla. Doteraz boli zrealizované etapy: Prípravné práce, Prieskumy a rozbor a Zadanie pre vypracovanie územného plánu. V grafickej časti Konceptu je pre jednotlivé plochy stanovené ich funkčné využitie. Po spracovaní pripomienok bude vypracovaná ďalšia etapa ÚPN. Hlavné rozvojové varianty mesta sú tri: smerom k Lutiskému potoku, na severovýchod k Lovči a na Šibeničný vrch.
- 22. marec
a 3. máj** - zástupcovia mesta, BBSK, TU Košice a spoločnosti sídliace v priemyselnom parku vytvorili prípravný výbor na realizáciu projektu Budovanie vedomostného trojuholníka v podmienkach mesta Žiar nad Hronom (predseda viceprimátor Roman Zat'ko). Dňa 3. mája sa stretli na odbornom workshope, na ktorom sa zúčastnili aj zástupcovia vzdelávacieho inštitútu Teutloff z Nemecka a prezentovala sa aj Univerzita z Monragone zo Španielska, čím projekt získal medzinárodný charakter. Program bol zameraný na prípravu vzdelávania kvalifikovanej pracovnej sily pre potreby súčasnej priemyselnej praxe. V meste by sa malo otvoriť Centrum odborného vzdelávania v oblasti hutníctva a spracovania ľahkých kovov aj pre potreby celého Slovenska. Informačnou kampaňou už od predškolského veku detí je projekt PROTECH. Ako nadstavba bude vybudované Vedecko – technologického parku (= veda, výskum). Všetky aktivity sú súčasťou projektu InTech (autor Mgr. Roman Zat'ko).
- máj – jún** - koncom mája, začiatkom júna sa konali viaceré stretnutia zástupcov mestskej samosprávy a poslancov MsZ s obyvateľmi (svojimi voličmi). Dňa 30. mája na IBV, 16. mája v Šášovskom Podhradí stretnutie organizovali poslanci Žurav a Voldánová. Účasť a diskusia boli dobré.
- 12. – 13. jún** - poslanci samosprávnych krajov navštívili Dom slovenských regiónov v Bruseli. BBSK zastupoval podpredseda – primátor Žiaru Ivan Černaj. Stretli sa aj s predstaviteľmi EÚ. Okrem iného hovorili aj o projekte Európske hlavné mesto Európy, o ktorý sa uchádza aj naše mesto.
- jún** - podľa novej internej smernice o vedení kroniky mesta sú texty kroník od r. 2001 zverejnené aj na internete
- august** - delegácia samosprávy mesta vedená primátorom Ivanom Černajom sa na pozvanie starostu Svitáv Jiřího Brídla zúčastnila mestských osláv v partnerskom meste Svitavy. V novembri delegácia zo Svitáv navštívila Žiar nad Hronom (pozri časť Školstvo).
- utvorený bol projektový tím, ktorý má mesto pripraviť na nové povinnosti pri prechode koruny na euro, čo je pripravované na 1. januára 2009
- august
- november** - zamestnanci MsÚ sa školia v moduloch: Profesionálna komunikácia, Zvládanie stresu a konfliktov, Manažment, Právo a ochrana. Cieľ školení: kvalitné a dostupné služby obyvateľom.

október - telefonický prieskum agentúry Polis Slovakia, s.r.o. v dňoch 12. – 14. októbra medzi obyvateľmi mesta hodnotil úroveň ich spokojnosti s prácou samosprávy mesta. Respondenti prejavili spokojnosť s prácou poslancov MsZ na 68,8%, nespokojnosť na 18,5%. Vysoké percento spokojnosti – 82,1% obyvatelia prejavili s prácou primátora mesta, nespokojných bolo 11,3%. Pri zisťovaní, aké problémy vnímajú obyvatelia najintenzívnejšie, sa objavil problém nezamestnanosti) uviedlo 36,8% respondentov), čistoty mesta (30,2%) a dopravy (24,3).

Pozn. Pozri článok v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2007.

november - podľa prieskumu verejnej mienky s predpokladaným predajom budovy Domu kultúry na Námestí MS nesúhlasí 60% opýtaných, a tak vedenie mesta rozhodlo, že budova sa nebude predávať. Je nutné ďalej uvažovať o jej rekonštrukcii a ďalšom využití. Dve budovy pre kultúru v meste sa len s problémami využívajú najmä kvôli cenám za energie.

december - primátor mesta Ivan Černaj hodnotí situáciu mesta koncom roka v sumáre nasledovne :

- od r. 2003, kedy súčasné vedenie mesta nastúpilo do funkcií, musela sa nutne zachraňovať ekonomika mesta. Prijali sa racionalizačné opatrenia na ozdravné procesy. Rok 2007 (prvý rok druhého volebného obdobia) má už hospodárenie s prebytkom, môže investovať, rekonštruovať, plánovať na roky dopredu
- v r. 2007 sa uskutočnili najrozsiahlejšie rekonštrukcie ciest a chodníkov v histórii mesta cca za 13 miliónov korún, vybudovaný bol útulok pre psy, opravovali sa interiéry škôl, zaviedol sa bezdrôtový rozhlas v meste, posilnila sa kvalita kultúry, mesto navštívili významné osobnosti
- pripravuje sa rekonštrukcia osvetlenia mesta, výstavba športovísk, posilnenie kamerového systému polície
- ak by sa mesto malo dať komplexne do poriadku, potrebné by boli minimálne $\frac{3}{4}$ miliardy korún

Pozn. Pozri článok MN z č. 25, MY zo 17. decembra v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2007.

MESTSKÉ ZASTUPITEĽSTVÁ

V mestskom zastupiteľstve naďalej pracuje 19 poslancov (pozri Kronika 2006), ktorí sa stretávajú na predbežné rokovania aj pred oficiálnym termínom zasadnutí, keďže orgán mestskej rady bol zrušený ako neefektívny.

V r. 2007 sa MsZ konalo 7-krát. Okrem permanentných úloh MsZ (sledovanie rozpočtu, riešenia majetkovo-právnych vzťahov, správy HKM, MsP, MsKC, o sociálnej situácii, príprave územného plánu, vybavovanie sťažností, plnenie uznesení, prizývanie kompetentných účastníkov a i.) sa zaoberalo dňa :

8. februára 2007 : - schválilo zriadenie troch stálych komisií pri MsZ a zvolilo ich členov :

1. **Komisia na ochranu verejného záujmu pri výkone činnosti verejných funkcionárov :**

predseda : Mgr. Slavomír Šimeg (ĽS – HZDS)
členovia : MUD. Ladislav Kukolík (SMER SD)
Mgr. Marek Baláž (SDKÚ)
Ing. Michal Žurav (SNS)
Ing. Peter Dubeň (NEKA)

2. Normotvorná komisiu :

predseda : Mgr. Peter Antal
členovia : Mgr. Slavomír Šimeg
JUDr. Ján Kost'ov
Anežka Dürešová
Mgr. Miroslava Hudecová

3. Komisiu pre posúdenie a schválenie zápisov do kroniky mesta :

členovia : Božena Mikulčíková
Mgr. Mária Ulrichová
Ing. Richard Kafka

- schválilo zriadenie sekcií MsZ, ich rokovací poriadok a členov :

1. Sekcia ekonomiky :

- predseda: Božena Mikulčíková
- členovia: Ing. Dušan Bosák, Ing. Karol Krist, Ing. Jozef Baláž, Ing. Juraj Gallo (tajomník)

2. Sekcia životného prostredia, regionálneho rozvoja a architektúry mesta :

- predseda: Ing. Stella Vít'azková
- členovia: Mgr. Slavomír Šimeg, Ing. Ján Vinarčík, Ing. Michal Žurav, Ing. Emil Solnica (tajomník), Mgr. Roman Zatl'ko

3. Sekcia športu, školstva a kultúry :

- predseda: Mgr. Marek Baláž
- členovia: Mgr. Monika Kopčová, PaedDr. Veronika Balážová, Stela Šeševičková, Ing. Peter Dubeň, PhDr. Marta Mergová (tajomník)

4. Sekcia sociálnych vecí, rodiny a rómskej problematiky :

- predseda: Soňa Lukyová
- členovia: MUDr. Lýdia Cígerová, MUDr. Oľga Voldánová, MUDr. Ladislav Kukolík, Mgr. Eva Tóthová (tajomník)

- zrušilo Rokovací poriadok Mestskej rady v Žiari nad Hronom zo dňa 28.04.2005 a ukladá prednostke MsÚ pripraviť zmenu rokovacieho poriadku MsZ do aprílového MsZ (aj zosúladienie riadiacich noriem mesta s novovytvorenými orgánmi mesta)

- vzalo na vedomie informáciu o plnení rozpočtu mesta k 31.12.2006 a schválilo opatrenie č. 1 na rok 2007 (= navýšenie rozpočtu mesta na strane príjmov aj výdavkov o sumu 8 460 tis. Sk) aj použitie prostriedkov z rezervného fondu (= nepoužitý výsledok hospodárenia z r. 2005 vo výške 8 303 tis. Sk)

- MsZ odvolalo pôvodných zástupcov zriaďovateľa delegovaných do samosprávnych orgánov škôl a SZ na území mesta a delegovalo nových :

MŠ, Ul. A Kmet'a č. 11 - Soňu Lukyovú, Ing. Petra Dubeňa

ZŠ, Ul. Dr. Janského č. 2 - Ing. Dušana Bosáka

ZŠ, Ul. M. R. Štefánika č. 17 - Mgr. Adrianu Giláňovú, Ing. Stelu Vít'azkovú,
Mgr. Petra Antala

ZŠ, Jilemnického ulica č. 2 - Soňu Lukyovú

CVC, Ul. M. R. Štefánika č. 17 - Mgr. Moniku Kopčovou

ZSS hotelových služieb a obchodu - Boženu Mikulčíkovú

Gymnázium, Ul. J. Kollára č. 2 - Mgr. Mareka Baláža

ZSS, Ul. Dr. Jánskeho 10 - PaedDr. Veroniku Balážovú

do Mestskej školskej rady - PhDr. Martu Mergovú, Ing. Karola Krista

- schválilo Kalendár športových podujatí na rok 2007

- zrušilo VZN č. 2/2006 o nakladaní so starými vozidlami

- odstránilo nedostatky v spôsobe vyrubovania a vymáhania daní podľa Správy NKÚ SR

26. apríla 2007 :

- schválilo rozpočtové opatrenie č. 2/2007 (v ňom aj 500 000 Sk na vybudovanie viacúčelového ihriska), záverečný účet 2006, tvorbu rezervného fondu a jeho čiastočné použitie

- vzalo na vedomie protest okresnej prokurátorky týkajúci sa platu primátora a upravilo uznesenie MsZ č. 41 tak, aby jeho znenie bolo v súlade so zákonom a upozornením podľa prokuratúry

- schválilo VZN č. 1/2007 o poskytovaní návratnej finančnej výpomoci fyzickým osobám z rozpočtu mesta

- schválilo zmenu § 4 ods. 8 VZN č. 2/2005 o podmienkach poskytovania dotácií z rozpočtu mesta, ktorou bola ustanovená komisia na hodnotenie projektov v zložení : Mgr. Monika Kopčová, Ing. Michal Žurav, Soňa Lukyová, Stela Šeševičková, MUDr. Ladislav Kukulík, Ing. Pavel Mužík

- zrušilo Rokovací poriadok MsZ z r. 2005 a schválilo nový so 4 zmenami resp. doplnkami

- schválilo okruh úkonov a činnosti zástupcu primátora podľa právnych noriem a rozhodnutia primátora

- vzalo na vedomie informácie o aktivitách v oblasti prevencie závislostí a sociálne patologických javov a vyhodnotenia plnenia koncepcií rozvoja škôl, telesnej kultúry a práce s mládežou

- schválilo zmeny vo výške poplatkov v Zariadení opatrovateľskej služby mesta tak, aby slúžilo predovšetkým obyvateľom z mesta (263 Sk /deň pre občanov mesta a 526 Sk/deň pre občanov z iných miest a obcí, 150 Sk/deň udržiavací poplatok) a poplatky za službu v domácnosti

- schválilo predaj pozemku podľa listu vlastníctva č. 1136 (o výmere 1 435 m² za 1 000 Sk/m²) a prevod obchodného podielu Mesta Žiar nad Hronom vo výške 100% v obchodnej spoločnosti HOTEL LUNA spol. s r.o., sídlo Námestie MS č. 2, Žiar nad Hronom (základné imanie 14 830 000 Sk) za kúpnu cenu 1 500 000 Sk pre žiadateľa Ing. Rastislav Kubáň, trvale bytom Ul. A. Štefanku 902/7, Žiar nad Hronom. Pri kúpe bol zohľadnený dlhodobý dlh spoločnosti.

7. júna 2007

- schválilo rozpočtové opatrenie č. 3
- zmenilo časť b/ uznesenia č. 41/2007 zo dňa 26.4.2008 a nahradilo ho novým znením (podľa dodatočných pripomienok okresnej prokuratúry) a schválilo odmenu primátorovi
- schválilo Janu Šarkóziiovú za poradcu mesta pre rómsku problematiku
- vzalo na vedomie informáciu o činnosti mikroregiónu Žiarske Podhorie
- schválilo umiestnenie erbu mesta Žiar nad Hronom na vstupnej tabuli družobného mesta Svitavy v ČR
- súhlasilo s pokračovaním v realizácii energetických opatrení (podľa auditu Stavebnej fakulty TU v Bratislave)
- schválilo zámer na výstavbu bytového domu Pod vrškami
- schválilo zvýšenie mesačných odmien poslancov z 1 500 na 2 500 korún

22. júna 2007

- **MIMORIADNE MsZ :**
- poslanci neschválili ponuku Richarda Cígera na spätné odkúpenie reštaurácie pri MsKC („Obušok“), predkupné právo mesta bolo teda zrušené, keďže mesto v tomto smere nechce podnikat'
- po niekoľkoročnom avíze na internete boli posudzované 4 návrhy na **riešenie Námestia MS**. Komisia odborníkov vybrala projekt investora Jána Dudášika (konateľ a spol. DELTA trade ZH, s.r.o.) a poslanci ho schválili za predpokladu splnenia viacerých podmienok.

Pozn. Zmluvy do konca r. 2007 neboli podpísané pre viaceré problémy okolo realizácie projektu.

16. augusta 2007

- schválilo 4. rozpočtové opatrenie
- prerokovalo skvalitnenie úpravy verejných priestranstiev, prípravu Žiarskeho jarmoku a problémy odpadového hospodárstva
- schválilo VZN č. 2/2007 o pridelovaní nájomných bytov vo vlastníctve mesta platné od 1.9.2007

11. októbra 2007

- keďže podľa auditu je akútna potreba rekonštrukcie osvetlenia v meste, MsZ schválilo projekt investície spol. FIN. M.O.S, a.s. Bratislava do siete verejného

osvetlenia na území mesta Žiar nad Hronom a vstup mesta do akciovej spoločnosti formou postupného nákupu akcií platených v splátkach do r. 2021

- schválilo 5. rozpočtové opatrenie

- schválilo VZN č. 3/2007 o pravidlách času predaja v obchode a času prevádzky služieb – platné od 1.12.2007 (upravuje sa doba predaja a určujú sa pravidlá pre prevádzkovateľov, keďže sa množili sťažnosti obyvateľov na hluk v noci z podnikov). Členmi komisie sú poslanci : Božena Mikulčíková, Ing. Peter Dubeň, Soňa Lukyová, Ing. Stella Vítazková, Ing. Michal Žurav

- schválilo VZN č. 4/2007 o povolení zvláštneho užívania ciest, miestnych komunikácií a verejných priestranstiev na území mesta (= úprava do pôvodného stavu)

- vzalo na vedomie informáciu o útulku psov

- vzalo na vedomie, že poslanec Mgr. Sľavomír Šimeg sa vzdal funkcie zástupcu zriaďovateľa v ZŠ Ul. Dr. Janského a v Špeciálnej ZŠ. Funkcie boli delegované na poslankyne : Boženu Mikulčíkovú do Špeciálnej ZŠ a Soňu Lukyovú do ZŠ Ul. Dr. Janského

11. december 2007 - schválilo rozpočtové opatrenie č. 6, združenie finančných prostriedkov s Nadáciou ZSNP a Slovalco za účelom vybudovania viacúčelového ihriska na Ul. Hviezdoslavovej (podiel mesta bude 500 000 Sk) a finančný príspevok na záchranu a obnovu fasády a náteru veže Kostola sv. Vavrinca pre OZ HORNÉ OPATOVCE vo výške 100 000 Sk. Schválený bol aj rozpočet príspevkovej organizácie MsKC na rok 2008.

Pozn. Pozri archív MsÚ Žiar nad Hronom.

- schválilo VZN č. 8/2007 o miestnych daniach

- schválilo návrh rozpočtu na rok 2008 (vyrovnaný v sume 288 498 tis. Sk) aj návrhy na roky 2009 a 2010

- schválilo zámer prenájmu parku na Svätokrižskom námestí (spolu so sociálnym zariadením) za symbolickú 1 Sk/rok na 30 rokov v prípade, že záujemca zrekonštruje sociálne zariadenie, sprístupní ho verejnosti a zabezpečí údržbu zelene v parku. Záujemca by bol oprávnený na svoje náklady vybudovať nadstavbu nad sociálne zariadenie a využiť ju podnikateľsky

- schválilo zámer prenájmu nevyužitého objektu v Parku Š. Moyses (bývalý sklad a kaplnka) za 1 SK/rok na 30 rokov, ak záujemca objekt zrekonštruje na vlastné náklady (rekonštrukcie podľa predloženého investičného riešenia)

- schválilo upustenie od vymáhania pohľadávok (nedoplatky nájomného a úhrady za užívanie bytov) voči viacerým dlžníkom

- schvaľuje VZN č. 7/2007 Prevádzkový poriadok pohrebísk v meste, platný od 1.01.2008

- schvaľuje VZN č. 5/2007 o školských obvodoch ZŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta
- schvaľuje VZN č. 9/2007 o opatrovateľskej službe
- schvaľuje VZN č. 6/2007, ktorým sa zakazuje požívanie a predaj alkoholických nápojov na verejne prístupných miestach na území mesta Žiar nad Hronom od 1.01.2008
- vzalo na vedomie hodnotenie Kalendára športových podujatí na r. 2007 a Návrh na rok 2008
- schválilo novú Konceptiu práce s mládežou v meste na r. 2008 - 2013
- schválilo Dodatok č. 1 k VZN o verejných priestranstvách
- schválilo Zámer vytvorenia parkovacích miest na území mesta podľa predloženého projektu (možnosť pre bytové spoločenstvá prenajať pozemok na 10 rokov)
- schválilo plán zasadnutí MsZ na rok 2008

II.

Z ROZPOČTU MESTA

Hospodárenie mesta v roku 2007

Základným nástrojom finančného hospodárenia mesta Žiar nad Hronom bol rozpočet mesta na rok 2007.

Rozpočet mesta pre rok 2007 bol zostavený v súlade s platnou legislatívou Slovenskej republiky. Celkový rozpočet mesta bol zostavený ako vyrovnaný, bežný rozpočet bol zostavený ako prebytkový a kapitálový rozpočet bol zostavený ako schodkový. Rozpočet mesta bol schválený mestským zastupiteľstvom dňa 26.10.2006 uznesením č.95/2006. Mestské zastupiteľstvo v roku 2007 schválilo šesť rozpočtových opatrení. Cieľom týchto rozpočtových opatrení bolo dosiahnuť vyrovnaný rozpočet v jednotlivých rozpočtových položkách na strane príjmov ako aj výdavkov. Skutočné príjmy a výdavky mesta v roku 2007 boli v nasledovnom členení:

Bežné príjmy	284 922 tis. Sk
Bežné vlastné príjmy škôl a školských zariadení	6 487 tis. Sk
Kapitálové príjmy	17 778 tis. Sk
Príjmové finančné operácie	1 525 tis. Sk
<u>Príjmy spolu</u>	<u>310 712 tis. Sk</u>
Bežné výdavky mesta	128 976 tis. Sk
Bežné výdavky škôl a školských zariadení	109 529 tis. Sk
Kapitálové výdavky	29 014 tis. Sk
Kapitálové výdavky škôl a školských zariadení	2 464 tis. Sk
Výdavkové finančné operácie	1 462 tis. Sk
<u>Výdavky spolu</u>	<u>268 225 tis. Sk</u>

Hospodárenie mesta Žiar nad Hronom v roku 2007 skončilo s prebytkom vo výške **42 475 628,08 Sk**.

Okrem toho, že mesto Žiar nad Hronom v roku 2007 hospodáril s prebytkom, ktorý presiahol sumu 40 miliónov korún, mestu sa podarilo zrealizovať niekoľko významnejších investičných akcií ako napríklad:

- Rekonštrukcia cesty na Pod vrškoch za sumu - 3 325 tis. Sk
- Rekonštrukcia a modernizácia mestského rozhlasu - 4 468 tis. Sk
- Rekonštrukcia výt'ahu – administratívna budova na námestí - 853 tis. Sk
- Vyregulovanie kúrenia - administratívna budova na námestí - 1 578 tis. Sk
- Nákup dvoch osobných automobilov - spolu 1 596 tis. Sk
- Internetizácia základných škôl - 2 831 tis. Sk, plne hrazená z dotácie z MDPaT SR.
- Združenie kapitálových prostriedkov na viacúčelové ihrisko 500 tis. Sk

V priebehu rozpočtového roka 2007 bolo viac než 9,9 miliónov slovenských korún vynaložených aj na opravu chodníkov a ciest.

Mesto Žiar nad Hronom pokračuje v pozitívnom hospodárskom vývoji z predchádzajúcich dvoch rokov a tretí rok po sebe dosahuje vysoký prebytok vo výsledku hospodárenia.

III.

VÝZNAMNÉ NÁVŠTEVY MESTA

- 15. marec 2007:** Mesto navštívil veľvyslanec USA na Slovensku Rodolphe Vallee. Na mestskom úrade ho privítali primátor, viceprimátor, vedúci predstavitelia mesta a dvaja študenti. Veľvyslanec sa zaujímal najmä o riešenie problémov v environmentálnej oblasti. Navštívil aj Slovalco. Zameriava sa na možnosti rozšírenia americko – slovenskej spolupráce a na možné investície amerických spoločností na Slovensku.
- 30. marec 2007 :** Oficiálna návšteva veľvyslanca Ruskej federácie na Slovensku Alexandra Udaľcova na MsÚ. Zúčastnil sa a prehovoril (po rusky) aj na oslavách 62. výročia oslobodenia mesta. Jeho návšteva vytvára možnosti nových hospodárskych vzťahov. Ambasadór navštívil aj gymnázium, kde ho potešilo, že sa tu vyučuje aj ruský jazyk.
- 20. apríl 2007 :** Poslankyňa NR SR Zdenka Kramplová bola v meste na neoficiálnej návšteve. Na pôde mesta sa stretla s primátorom. Témou rozhovorov boli: rýchlostná cesta R1, financie zo štrukturálnych fondov, zamestnanosť a i. Ako poslankyňa NR sa snaží ovplyvňovať znenie zákonov, čo sa jej podarilo napr. i vlni, keď dosiahla úpravu bankého zákona v prospech mesta Kremnica (zákaz ťažby metódou kyanidovou).
- 7. jún 2007 :** Poslanci NR SR Pavol Prokopovič, Zoltán Horváth a Ivan Štefanec sa stretli s primátorom, viceprimátorom a predsedom Mestského zväzu SDKÚ Jozefom Pittnerom. Rokovali o problémoch mesta, jeho priemyslu a o rýchlostnej ceste R1. Navštívili aj Slovalco.
- september 2007 :** Mesto navštívili pracovníci Úradu splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity z Banskej Bystrice za účelom riešenia problému s deložovaním Rómov v našom meste, keďže ide o poradný orgán, ktorý metodicky koordinuje a radí samosprávam. Problém je zložitý, na pripravovanú výstavbu nízkoštandardných bytov mesto nemá vhodný pozemok.
- 8. november 2007 :** V novodobej histórii mesto navštívil tretíkrát prezident SR (23.IV.1996 Michal Kováč, 10.IV.2001 Rudolf Šuster) – tentoraz to bol JUDr. Ivan Gašparovič. Po prijatí na MsÚ v sprievode vedúcich predstaviteľov mesta navštívil Združenú strednú školu hotelových služieb a obchodu, ZŠ na Ul. Jilemnického (projekt ERIN), v Parku Š. Moysesasa zasadil lipu a k pomníku Š. Moysesasa položil kyticu. Mesto si od návštevy prezidenta sľubuje najmä podporu pri výstavbe rýchlostnej komunikácie R1.
- december 2007 :** Primátor Ivan Černaj sa stretol so splnomocnenkyňou vlády SR pre rómske komunity Aninou Botošovou. Spolu hľadali riešenia problémov neprispôsobivých občanov mesta, ktorí žijú v provizórnych obydliach v žiarskej

oblasti Pod Kortínou. Pozitívom rokovaní bola reálne prejavená ochota pomôcť mestu (napr. dosiahla sa i dohoda o zriadení komunitného centra – v minulosti odmietnutá).

IV.

ZMENA TVÁRE MESTA

- Mestský rozhlas :** Koncom júna bol osadený posledný nový hlásič novovybudovaného bezdrôtového mestského rozhlasu v Žiari nad Hronom, v Šášovskom Podhradí aj na Kutinkách. Bola to investícia za 4 milióny korún. Občania sú spokojní, keďže doteraz viaceré časti mesta vôbec rozhlas nepočuli. Nový systém má viacero výhod. Zabezpečuje aj šírenie varovných signálov, čo je možné aj pri výpadku elektriny.
- Green park :** Majiteľ tenisových kurtov v Parku Š. Moysesu vybudoval na svojich pozemkoch moderné centrum tenisu pod názvom GREEN PARK. Okrem hracích plôch je tu otvorená terasa s príľahlou uzavretou reštauráciou, šatňami a toaletami pre obecnosť a návštevníkov. Slávnostné otvorenie bolo 2. júna pri príležitosti Dňa detí.
- Rómska osada ?** Pod Kortínou na juhu mesta vyrastá rómska osada (chatrče), kde bývajú celé rodiny Rómov. Ide prevažne o neplatičov, nezamestnaných. Niektorí z nich si byty predali. Situácia robí problémy celému mestu.
- Riešenie Námestia MŠ :** V jeseni sa začalo územné konanie na rekonštrukciu Námestia MS podľa projektu investora Jána Dudášika z Tlmáč, ktorý by mal ukončiť éru dočasných terás. V priebehu konania a diskusií okolo jeho realizácie sa vyskytli pripomienky, ktoré zatiaľ robia projekt problémovým.

REKONŠTRUKCIE :

- postupne pokračuje výmena teplovodných potrubí spoločnosťou TEPLO, s.r.o. T.r. to bolo na Ul. A. Dubčeka pri tržnici
- v letných mesiacoch bola ukončená rekonštrukcia cestnej križovatky pri Ladomerskej Vieske
- počas letných prázdnin sa čiastočne rekonštruovali interiéry škôl (sociálne zariadenia, podlahy, jazyková učebňa, telocvičňa)
- pokračuje zatepľovanie bytových domov a ich estetizácia
- v septembri začala jedna z najväčších investícií mesta: rekonštrukcie mestských chodníkov a komunikácií, ktoré realizovala spol. STRABAG, s.r.o. oblasť STRED. Okrem chodníkov sa vytvorili aj nové spevnené plochy. Celkovo šlo o sumu takmer 12 400 000Sk. Pracovalo sa na Ul. Svitavskej, Novomeského, Chrástekovej, Dr. Janského, M. R. Štefánika, A. Kmeťa, P. O. Hviezdoslava, A. Dubčeka, Jilemnického, Sládkoviča, Šoltésovej, Krížnej, A. Hlinku, Rudenkovej, Štúrovej, Š. Moysesu, Bernolákovej, Dukelských hrdinov, M. Benku, Pod Donátom, Námestie MS. Mesto vyhovel dokonca aj požiadavke bytového spoločenstva na Ul. A. Dubčeka č. 30, kde vybudovalo aj prístupový chodník k domu, čím mesto vychádza v ústrety tým bytovým spoločenstvám, ktoré si budovu zrekonštruovali. V polovici novembra (do príchodu prvého snehu) boli práce ukončené. V rekonštrukcii

komunikácií v meste sa bude pokračovať podľa naliehavosti a plánu na budúci rok.

Projekty :

- Pod vrškami sa robia prípravy na vybudovanie dvoch nových bytových domov podľa prieskumu záujmu o ne
- v horizonte dvoch rokov sa mesto pripravuje vybudovať športoviská pre mládež v medziblokových priestoroch, čím sa nadväzuje na úspešný projekt detských ihrísk
- koncom roka sa začali budovať súkromnými investormi dve nové tržnice so stánkami – formou drevených domčekov
- v programe je rekonštrukcia mestského osvetlenia

**Budúci
NOVÝ ŽIAR ?**

Na Šibeničnom vrchu na cca 80 hektárovom pozemku by v budúcnosti mala vyrásť nová obytná štvrť s názvom NOVÝ ŽIAR. Pozemok od rímsko – katolíckej cirkvi odkúpil súkromný investor a pripravuje sa na výstavbu kompletných inžinierskych sietí. Mesto projekt začleňuje do pripravovanej územnej dokumentácie. Budúce stavebné parcely budú k dispozícii záujemcom o individuálnu bytovú výstavbu, o ktorých údajne nie je núdza.

V.

OBYVATEĽSTVO

Koľko nás je ?

Ku dňu 31. decembra 2007 malo mesto 19 730 obyvateľov (o 64 menej ako vlani). Počas roka sa z mesta odsťahovalo 357 ľudí a prisťahovalo 250. Narodilo sa 201 detí (o 18 viac ako vlani), zomrelo 158 ľudí. Počet sobášov v meste bol 109 a rozvodov 55. Na prechodný pobyt sa prihlásilo 149 občanov. Z ulice na ulicu sa presťahovalo 448 ľudí. Pre neustálu migráciu je problém evidovať presne počet rómskych obyvateľov. Existuje predpoklad, že v meste ich žije cca 1 600, z toho cca 500 nemá záznam o ubytovaní.

Prvý Žiarčan :

Dňa 2. januára o 11 hodine sa narodil v našej nemocnici prvý obyvateľ mesta v tomto roku Jakub Ján Chrobák ako prvé dieťa svojich rodičov.

Občianske združenia :

Počet neziskových mimovládnych združení v meste sa rozrastá. Medzi najaktívnejšie patrí **OZ Okáčik** (predsedkyňa Ľubica Mokošová), ktoré v r. 2007 zorganizovalo II. ročník MISS STREDNÝCH ŠKŔOL (pozri Školstvo), v januári akciu Vianočný úsmev detí pre deti z detských domovov a iné deti s rodičmi z rôznych častí SR v Sklených Tepliciach, v lete integračný pobyt v rekreačnom zariadení Nôtová pre 80 detí z detských domovov a zdravotne postihnuté deti s rodičmi na 9 dní (so špeciálnou terapiou s odborníkmi).

OZ Mosty (predsedkyňa Ľubica Kristová) trénuje postihnuté deti v tanci a pároch so zdravými deťmi v rámci projektu Hodina deťom (spolu s príspevkom mesta bolo pre tento projekt schválených 77 183 korún).

OZ Horné Opatovce (predseda Viktor Obertáš) organizuje bývalých obyvateľov tejto obce a ich sympatizantov. Pravidelne pripravujú stretnutia, 1x v roku sv. omše v Kostole sv. Vavrinca, ktorý je kultúrnou pamiatkou (jedinou zachovalou stavbou z obce), rekonštruujú ho, postavili pri ňom pamätník obce, chatku, organizujú turistické vychádzky do Gráfovskej, koncerty v kostole. T.r. sa tu stretli 60-roční rodáci, ktorí v obci prežili detstvo a dospelie. Z 36 rovesníkov sa ich zišlo 22 (už ako dôchodcov) dňa 19. septembra.

Najaktívnejšie rómske združenie **OZ Amaro dživipen** (Náš život) založila Jana Šarköziová, ktorá sa stala aj poradkyňou mesta pre rómske problémy.

Bytová situácia :

Okrem 44 bytov, ktorými disponuje mesto ako s nájomnými bytmi, sú byty a rodinné domy súkromným vlastníctvom. Veľké bytové domy sú prevažne riadené bytovými spoločenstvami. V súvislosti s veľkou opotrebovanosťou týchto budov a rastúcimi cenami energií rastie počet ich rekonštrukcií (výmeny striech, okien, zateplovanie...). Mesto postupne opeknieva farebnosťou nových fasád. Predpokladá sa v budúcnosti výstavba dvoch nových bytových domov na Pod vrškoch a novej mestskej štvrte na Šibeničnom vrchu. Neblahým prejavom súčasnosti je nárast chatrčí v južnej časti mesta, kde v zlých hygienických podmienkach žijú viaceré (prevažne rómske) rodiny a bezdomovci.

Sociálna situácia : Podľa zistení mestskej polície sa na území mesta pohybuje 18 bezdomovcov. Najstarší je 60-ročný, najmladší 19-ročný. Jedna z nich je žena. Žiaľ, neradi sa prispôsobujú požiadavkám sociálnych služieb, a tak zostávajú vonku, často je ťažké im pomôcť.

Mesto poskytuje rôzne formy sociálnej pomoci ľuďom, ktorí sa nečakane ocitnú v ťažkej situácii. Poskytuje jednorazové dávky občanom v hmotnej núdzi peňažnou alebo vecnou dávkou. Len k 20. septembru bolo vyhovené 105 žiadateľom o pomoc, 17 bola poskytnutá návratná finančná výpomoc, ďalším sa poskytla dotácia na stravu, školské potreby, motivačné príspevky. V detských domovoch bolo umiestnených 15 detí, z toho siedmim mesto pravidelne mesačne prispieva na tvorbu úspor 1 886 Sk na 1 dieťa. Cca pre 30 – 35 detí mesto vykonáva osobitného príjemcu na rodinné prídavky, ktoré sú pre deti využívané účelovo (na potraviny, stravné, šatstvo), čo však rodičia neradi prijímajú v tejto forme.

Jedným z najväčších problémov je **strata bývania** rodín prevažne z dôvodu zlej finančnej situácie alebo rozbitia rodiny. Pomoc mesta je obmedzená na zabezpečenie ubytovania v krízových centrách mimo Žiaru. V r. 2007 sa podarilo takto vybaviť ubytovanie pre 10 žiadateľov, ale pomoc prijali len dvaja. Ostatní odmietli odísť zo Žiaru nad Hronom. Práca sociálneho oddelenia MsÚ je veľmi náročná kvôli agresivite postihnutých, nedostatku hygieny, infekčným chorobám či voľne sa pohybujúcim zvieratám v okolí ich pobytu. V oblasti sociálnej pomoci sociálny odbor MsÚ pripravuje viaceré projekty pre seniorov (vytvorené boli podmienky pre Klub dôchodcov a JDS v Dome seniorov, ktorý využívajú aj ďalšie organizácie. Dom seniorov je plne využívaný, činnosť je reprezentatívna – spev, tanec, turistika, publikačná činnosť, vzdelávanie...), nevidiacich, telesne postihnutých atď. Sociálne stredisko mesta poskytuje pre občanov odkázaných na pomoc:

1. Zariadenie opatrovateľskej služby (celodenne pre nevládných)
2. Domácu opatrovateľskú službu
3. Stanicu osobnej hygieny (základná očista pre bezdomovcov)
4. Stanicu prvej pomoci v náhlejši núdzi (krátkodobé ubytovanie)
5. Stanicu charity (šatstvo, obuv)

Rómska problematika :

Neplatiči nájomného sú prevažne Rómovia. Po ich vyst'ahovaní z bytov (Jadran) si stavajú provizórne ubytovanie pod Kortínou, dokonca bývajú pod stanom. Problémami ich života sa zaoberali aj dvaja predstavitelia Európskych rómskych koreňových organizácií. Dňa 11. júla a 6. augusta mesto navštívili dvaja pracovníci Úradu splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity. Poradkyňou mesta je Jana Šarkóziová. Časť Rómov, ktorí sú pôvodnými obyvateľmi mesta zo Slnecnej stráne, sú všeobecne považovaní za prispôsobivých, majú aj zamestnanie, ale väčšie sú problémy s nekontrolovateľne prist'ahovanými Rómami. Existuje iba odhad 1 000 – 1 600 rómskych občanov zotrúvajúcich v našom meste. Väčšina nie je zamestnaná a sú viacdetní. Z nich asi 500 nemá záznam o ubytovaní. Združenie Naš život má snahu usmerňovať a organizovať ich. Prejavujú sa ako talenty na tanec a hudbu. Napr. 16-ročný Edko Šarkózi hrá na 7 nástrojoch, je talentovaný huslista, 6 rokov chodil na ZUŠ, urobil príjmiacie skúšky na Strednú umeleckú školu v Košiciach, jeho cieľom je divadlo Romatan.

Zamestnanosť :

V súčasnosti je v meste zamestnanosť stabilizovanejšia po vytvorení silného priemyselného parku v areáli pôvodného ZSNP. Po príchode zahraničných

investorov sa javí aj nedostatok odborných pracovných síl v modernej výrobe, čo sa podujal riešiť originálnou formou projekt InTech (pozri iné časti kroniky). Za rok 2007 je v meste evidovaných 1 136 uchádzačov o zamestnanie (719 žien, 417 mužov). Počas 1 roka sa tak znížila nezamestnanosť o 2,65%. Pred 4 rokmi to bolo 25,09% nezamestnaných, koncom t.r. je to 12,03%. Najviac UoZ je vo veku 35-49 rokov. Dlhodobí nezamestnaní sú tí, ktorí majú nižšie alebo žiadne vzdelanie. Pokles nezamestnanosti spôsobil prílev investorov a reštrukturalizácia ZSNP novými majiteľmi. V rámci SR okres Žiar nad Hronom je na 27. mieste zo 79 okresov v rámci evidovanej miery nezamestnanosti. V rámci kraja je na 4. mieste (za B. Bystricou, Zvolenom a Breznom).

Mestská polícia : MsP má 21 policajtov, náčelnikom je naďalej Jozef Číž. Úzko spolupracuje s Okresným riaditeľstvom policajného zboru, ktorý má od apríla nového riaditeľa – podplukovníka Vladimíra Mihála (nahradil dlhodobého riaditeľa Dušana Húsku). Na skvalitnenie informovanosti o protiprávnych konaniach zaviedol tzv. otvorené dvere v stredu a iné opatrenia. Spolu s MsP, mestom a Slovalcom dňa 28. apríla zorganizovali 2. ročník súťažno – zábavného popoludnia pre občanov mesta a okolia pod názvom BEZPEČNOSŤ JE PRVORADÁ. Predstavili sa policajti, hasiči, záchranári, civilná obrana... Akciu podporil aj minister obrany František Kašický. Mestská polícia mala samostatnú akciu 20. septembra DEŇ OTVORENÝCH DVERÍ (prehliadka priestorov, techniky, komunikácia s občanmi a deťmi – žiakmi škôl). Pri tejto príležitosti primátor mesta odmeňoval príslušníkov MsP i občanov, ktorí jej pomáhajú. V novembri na sneme Združenia náčelníkov obecných a mestských polícii bol ocenený odznakom PRÍSLUŠNÍK ROKA aj starší inšpektor žiarskej MsP Pavol Víglašský.

A. TRESTNÉ ČINY: počet 816 (objasnené 50,37%), z toho násilie: 50 činov, majetková trestná činnosť – 402 (objasnená iba 28,8%), krádeže vlámaním – 131 (objasnené 17,5%), ekonomická trestná činnosť – 143 (objasnená 48,25%), proti mravnosti – 6 činov. Tieto činy páchali: 187 nezamestnaní, 9 recidivistov, 42 iných osôb.

B. PRIESTUPKY :

Spolu bolo spáchaných 2 069 priestupkov. Z toho na verejných priestranstvách 654, v doprave 546, pri verejnom poriadku 338. Dohovorom bolo riešených 664 priestupkov, pokutovaných bolo 1 010 priestupkov.

- Spoločným zásahom MsP so psom, okresnej polície a Pohotovostného policajného zboru z B. Bystrice v noci z 5.-6. októbra zabránila polícia hromadnej bitke (asi hnutie skinheds a antifašisti).
- MsP má v zodpovednosti od 1.09.2007 útulok pre psov a 2 služobné psy. Len v čase do konca roku odchytili v meste 60 psov. O útulok sa stará príslušník MsP Zdeno Kluzáček.
- Kamerový systém pomocou 8 kamier sleduje hlavné časti mesta. Pomocou nich bolo zistených 44 priestupkov (zväčša dopravné, znečisťovanie mesta...). V 21 prípadoch boli záznamy použité na prieskum aj dodatočne (napr. ako dôkazový materiál, našlo sa aj stratené dieťa). Systém však trpí poruchovosťou.
- MsP má na Pulte centrálnej ochrany strediska registrácie poplachov pripojených už 78 objektov. Za rok sa získalo 364 tisíc Sk.

- MsP ako najvýraznejšie problémy v meste označuje : problém bezdomovcov, sprejerov, čierne skládky, Kortína, krádeže, požívanie alkoholu na verejnosti (od platnosti VZN MsP už riešila 103 prípadov).

Pozri Správu o činnosti MsP za r. 2007 v Sprievodnej dokumentácii ku kronike.

Doprava :

Výstavba rýchlostnej cesty R1 Žarnovica – Šášovské Podhradie je ešte stále sporná. Aktivisti SOS (Svätokrižsky občiansky spolok) spôsobili už dvaapolročné zdržanie stavby napadnutím procesnej stránky územného konania a trvaním na inom variante trasy. Minister dopravy Lubomír Vážny tvrdí, že iný variant trasovania ako navrhnutý neexistuje a výstavba sa zbytočne predlžuje. T.r. sa úsek rozdelil na dve časti: Výstavba prvej (od Žarnovice po Lehôtku pod Brehmi) už začala. Verejné stretnutia s občanmi sa konali 29. marca a 2. mája. Podpora občanov za výstavbu je jasná (okrem jednotlivcov z SOS). Od apríla do konca júna bola sťažená doprava cez križovatku pri Ladomerskej Vieske, keďže sa rekonštruovala dlhšie plánovaná križovatka. V meste sa ako najnehodovejšia ulica t.r. zapísala Ul. Partizánska smerom na Slniečnú stráň. Potom nasleduje Ul. SNP – tradične problémová kvôli hlavnému ťahu na Prievidzu. Najviac nehôd je pri nedávaní prednosti v jazde cez križovatky (pri Bille, Priore, v meste pri NsP a pri tržnici). Množí sa nespokojnosť obyvateľov s cestovným poriadkom SAD, podľa ktorého bola zrušená doprava na železničnú stanicu (z mesta a do mesta cestujúci musia chodiť pešo). Mesto musí často riešiť problémy parkovania áut, ktorých počet neustále narastá. Pre kamióny a autobusy boli prísne vyhradené miesta, kde neprekážajú bezpečnosti dopravy.

Psy v meste :

Ešte v júni MsP odchytila 8 túlavých psov, ktoré boli umiestnené v útulku v Žarnovici. Veterinárna správa v Žiari vydala 14. júna záväzný posudok ku kolaudácii útulku pre psov v Žiari nad Hronom. Objekt sa nachádza v prerobených priestoroch bývalých ošipární poľnohospodárskeho družstva pod Šibeničným vrchom. Útulok je v prevádzke od 1. septembra. Zriaďovateľom je mesto a prevádzkovateľom MsP. Odchytené psy tu budú mať starostlivosť aj od veterinára. Celkovo sa tu už umiestnilo 60 psov. Časť sa vrátila majiteľom, časť si prevzali záujemci alebo zostávajú v útulku. Kotercovej je desať.

Zbor pre občianske Záležitosti :

ZPOZ pri MsKC naďalej úspešne vedie Sylvia Hlôšková. Záujem o obrady vzrastá každým rokom a rozširuje sa i počet podujatí. T.r. ich bolo spolu 167. Nápaditosť a novátorstvo ZPOZ-u bolo ocenené aj na XV. celoslovenskej prehliadke programov ZPOZ Ústrednou radou Združenia ZPOZ, kde naši vystúpili pod názvom Bozk mamy. Viacero miest a obcí ich pozvalo vystúpiť do ich regiónu. Spomedzi podujatí v meste je treba spomenúť marcový Deň učiteľov s projektom Učiteľ na jednotku, kde po prvý raz boli pozvaní všetci učelia (i dôchodcovia) ZŠ, MŠ, ZUŠ, CVČ. Bohatým programom sa v meste oslávilo 210. výročie narodenia Štefana Moysesova (pozri Oslavy a výročia). V obradnej sieni boli prijatí manželka Szolnokovci pri príležitosti ich zlatého sobáša aj účastníci Krajského kola Fyzikálnej olympiády a ďalší zapísaní v Pamätnej knihe mesta. V rámci tradičných obradov sa konali: sobáše – 51, pohreby – 51, uvítanie detí do života – 21 obradov pre 32 detí. Medzi občanmi, ktorí nás navždy opustili, bol aj známy osvetový pracovník **Mgr. Július Katina**. Umrel nečakane 24. augusta 2007 vo veku 57 rokov vo funkcii kultúrneho referenta MsKC. Detstvo prežil vo Zvolene, v Žiari nad Hronom dlhoročne

pracoval v oblasti kultúry, 14 rokov bol riaditeľom Okresného osvetového strediska, pričom si doplnil vzdelanie štúdiom na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. V MsKC pracoval od r. 1992 ako odborný referent. Bol iniciátorom a organizátorom množstva kultúrnych podujatí, špecificky sa venoval výtvarnému umeniu, otváral množstvo vernisáží, sústreďoval amatérskych výtvarníkov regiónu. Zabezpečoval rôzne oslavy a výročia, publikoval v mestských periodikách, zaslúžil sa o zriadenie Galérie Jula Považana v meste. Na pohrebe 28.08. sa s ním rozlúčili aj speváci skupiny Sekera (pozri nekrológ v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 07).

Dňa 14. septembra 2007 na zákernú chorobu umrel dlhoročný učiteľ ZŠ Ul. Jilemnického **Mgr. Štefan Baláž**. V minulosti bol aj riaditeľom III. ZŠ, známy bol ako aktívny basketbalista, neskôr ako tréner, vychoval viacero osobností v basketbalovom športe celoslovenského významu, v r. 2006 mu bola udelená Pamätná plaketa mesta. Umrel vo svojom 60. roku života.

Šášovské Podhradie :

Pôvodná obec Šášovské Podhradie zostáva súčasťou mesta Žiar nad Hronom. Od komunálnych volieb 2. decembra 2006 v mestskom zastupiteľstve po prvý raz nemajú poslancov priamo z tejto časti. Zastupujú ich poslanci z obvodu č. 5 (= časť IBV v Žiari nad Hronom a Šášovské Podhradie) MUDr. Oľga Voldánová a Ing. Michal Žurav. V tomto roku dňa 16. mája títo poslanci iniciovali verejné stretnutie predstaviteľov mesta s obyvateľmi (primátor, prednostka, vedúci ekonóm, zástupcovia mestskej polície, hovorca primátora, kronikárka). Diskusia s cca 40 obyvateľmi bola pestrá. Primátor Ivan Černaj ocenil aktivity strednej generácie obce, ktorá okrem nácviku divadelných predstavení organizuje v obci kultúrno – spoločenský život pre cca 350 obyvateľov obce. V poslednom roku pomohlo mesto pri úprave cesty, prístupu do kultúrneho domu, vybudovať zastrešenie časti priestoru na Podsadi (pod hradom), prispelo na činnosť športového klubu, v júni sa dokončila modernizácia mestského rozhlasu aj pre túto časť mesta, komisia pri MsÚ odsúhlasila na projekt záchrany Hradu Šášov predbežne 70 000 Sk, na udržanie mestskej hromadnej dopravy mesto na túto časť z celkovej dotácie 2,5 milióna prispieva sumou 1 milión korún ročne. Za rok 2006 na túto časť išlo z rozpočtu mesta cca 1,9 milióna Sk (prítom daň sa vyberie 100 000 SK). Prítomní občania v diskusii to oceňovali, ale sa vyjadrili aj o dlhšie neriešených problémoch obce (chýba vodovod, kanalizácia, treba rozšíriť cintorín, podnik Lesy by mal regulovať potok v strede obce, obmedzenie spojov MHD časť prítomných kritizovala). V zhode je perspektíva obce ako rekreačno – relaxačná oblasť mesta Žiaru nad Hronom.

O minulosti obce MsÚ v Žiari uschováva od r. 2000 iba **Pamätnú knihu obce Podhrad** so záznamami o rokoch **1919 – 28 a 1933 – 45**. Iné kronikárske záznamy na MsÚ neexistujú. Pravidelne sa v časti Obyvateľstvo robia záznamy v kronike mesta aj o časti Šášovské Podhradie od r. 2001. Potešiteľné je, že o svojej činnosti od r. 2004 začala písať záznamy ochotnícka divadelná skupina ŠÁŠOV (kronikárka Anna Janeková). Z ich činnosti zaznamenávame: v r. 2004 šesťkrát reprízovali hru F. Urbánka Kamenný chodníček, v r. 2005 hru Klbko 9x, v r. 2006 hru Svojedaly – hriešna dedina alebo Zabudnutý čert, s paródiou Šášovský hradný pán sa predstavili na podujatiach Dobýjanie Hradu Šášov. Texty si upravujú, sami pripravujú kulisy i kostýmy. Okrem divadla organizujú brigády pri čistení obce a lesa, turistické vychádzky, hry a súťaže pre deti pri MDD, fašiangové karnevaly, veľkonočné veselice, stávanie mája, tekvicové zábavy, silvestrovské večierky, v r. 2005 splavovali Hron na vlastnej plti, spolu

s telovýchovnou jednotou pripravujú športové záporenia (volejbal pre všetky tri generácie obce), aktívne prispievajú pri organizovaní Dobýjania Hradu Šášov, prizvali si na predstavenie i ochotníkov z Hliníka nad Hronom, obnovujú tradíciu Jánskych ohňov, rozlúčku s letom, robia zájazdy za kultúrou (BA Na skle maľované), svojimi predstaveniami sa úspešne prezentujú v okolitých obciach, v Žiari nad Hronom, na folklórnom festivale Podhorie atď.

V r. 2007 predstavenie Klbko bolo úspešné na 32. ročníku Divadelná Nová Baňa (15. marca) a paródia povesti o hrade na Noci múzei v Kremnici (19. mája).

Dňa 28. júla bol tu organizovaný **3. ročník Dobýjania Hradu Šášov**. Tentoraz bol obohatený o prehliadku pripravovanej informačnej kancelárie, kde je už zriadená etnografická izba (časť inventáru je presídlená zo zrušenej Pamätnej izby v Ladomerskej Vieske) aj časť expozície o Hrade Šášov. Organizátormi sú Združenie na záchranu Hradu Šášov (predseda Rast'o Uhrovič), MsKC, OZ Šášovčan (predseda Mirko Puliš) a skupina historického šermu Exkalibur z B. Bystrice. Úspech mali aj sokoliari z Bojníc, súťaže pre deti, razenie mince, jazda na koni, streľba z dobových zbraní, divadlo OZ Šášovčana, možnosť občerstvenia, mužská spevácka skupina Sekera, „ohňová show“ večer. Účasť bola cca 600 divákov.

Za rok 2006 v súťaži celoslovenského týždenníka MY pod názvom Otec roka sa v kategórii **Moderný otec** zapísal obyvateľ Šášovského Podhradia Milan Putiš (má tri deti, o ktoré sa vzorne stará, nakupuje, občas varí a nevlastného Jakubka postihnutého obrnou aj denne vozí do a zo školy).

ZAÚJÍMAVÉ OSOBNOSTI MESTA :

(Pozn. Pozri Sprievodnú dokumentáciu ku Kronike 2007.)

Ing. Július Homola – (MY z 20. februára 2007) je v meste známy ako morálna autorita, bol aktivistom za občianske a náboženské slobody, kvôli čomu bol počas socializmu väznený a prenasledovaný. V súčasnosti ako dôchodca je aktívny vo Zväze protikomunistického odboja, v Slovenskom misijnom hnutí a osobne prispieva a organizuje pomoc rodinám v núdzi. Z jeho životopisu:

Narodil sa 15. marca 1930 v Lehôtke pod Brehmi v roľníckej rodine, mal 5 súrodencov. Absolvoval gymnázium v Kremnici a pokračoval v r. 1947 v B. Štiavnicí do 7. triedy. Za aktivitu pri vydávaní a šírení tajného študentského časopisu (národne a nábožensky orientovaného) bol v rokoch 1948 – 49 väznený v Bratislave a vylúčený zo štúdia. Aj základnú vojenskú službu prežil ako PTP-ák v Čechách. V r. 1954 – 63 pracuje v Žiari nad Hronom ako robotník, potom po absolvovaní diaľkového štúdia na hutníckej fakulte je v ZSNP technikom a výskumným pracovníkom do r. 1967. Píše články na podporu obrodného procesu, šíri zakázanú náboženskú tlač, odmieta členstvo v KSS ako veriaci, podáva sťažnosť predsedovi vlády Dr. Husákovi proti útlaku náboženstva, píše cca 50 rôznych protestných a prosebných listov na obranu občianskych a náboženských slobôd. Verejne bol OV KSS označovaný za najaktívnejšieho náboženského pravičiara. Za trest bol preložený z technika za robotníka v r. 1971. Naďalej húževnato pracuje v samizdatoch, ŠTB mu prehliada byt, v r. 1986 hrozby a šikanovanie jeho a jeho rodiny spôsobilo predčasnú smrť jeho manželky. S nádejou aktívne víta rok 1989 a vznik Slovenskej republiky. V r. 2000 mu primátor mesta udeľuje Pamätnú plaketu mesta. V r. 2002 vydáva pôvodne „šuplíkovú“ zbierku básní Slovensko vo víchrici (1945 – 2000).

Primár MUDr. Ján Straka – t.r. 95. výročie narodenia a 30. výročie úmrtia. Každoročne pri výročí jeho tragickej smrti v marci sa v Žiari nad Hronom usporadúva Deň primára J. Straku, ktorý sa venuje starostlivosti o ženu, matku a dieťa za účasti slovenských i zahraničných gynekológov (pozri časť Zdravotníctvo).

Narodil sa v chudobnej rodine v Kláštore pod Znievom 29. apríla 1913. Mal 3 sestry, otec odišiel za prácou do Ameriky a už sa nevrátil. Zmaturoval v Michalovciach a promoval na Lekárskej fakulte UK v Bratislave. Štúdiá si musel pomáhať financovať dávaním kondícií. Pôvodne chcel byť internistom a v Paríži absolvoval kratší študijný pobyt. Pracovať nastúpil v r. 1936 na ženské oddelenie v Turčianskom sv. Martine, ktoré viedol docent Schwarz. Od neho získal vzťah k ženskému lekárstvu. V r. 1946 sa stal primárom ženského oddelenia NsP v Leviciach, od r. 1951 v Banskej Štiavnici, kde bol aj riaditeľom a okresným odborníkom starostlivosti o ženy. Súčasne pomáhal budovať novú nemocnicu v Žiari nad Hronom, kde v r. 1963 prevzal primariát Gynekologicko – pôrodnického oddelenia a funkciu okresného odborníka. Zasvätil sa starostlivosti o ženy, matky a novorodencov, kde dosiahol vynikajúce výsledky mnohými aktivitami – stará sa o tehotné, znižuje perinatálnu a materskú úmrtnosť, vyhľadáva zhubné ochorenia, vychováva odborníkov ženského lekárstva. Je obľúbený a vyhľadávaný ako odborník i pre pekný vzťah k pacientkam. Erudovane operuje, je kvalifikovaný pôrodník. Bol ocenený titulom Zaslúžilý lekár, ale viac si cenil uznanie od pacientiek.

Aktívne sa zúčastnil aj Slovenského národného povstania. Mal mnoho koníčkov – miloval prírodu, bol rybárom, poľovníkom, hral volejbal, voľný čas venoval rodine, často na chate pri jazere Počúvadlo.

V Martine sa zosobášil s manželkou – očnou lekárkou, s ktorou vychovali štyroch synov. Rodinnú idylu a jeho životnú púť ukončila tragická autohavária 26. marca 1977, pri ktorej okrem neho zahynuli aj jeho najmladší syn a vnuk. Dožil sa 64 rokov.

Jeho charizma, obetavosť a erudovanosť zostávajú príkladom aj dnešným lekárom. Jeho nástupcom bol jeho odchovanec MUDr. Karol Berndt. Významnou odborníčkou a organizátorkou Dní MUDr. Straku je gynekologička MUDr. Oľga Voldánová.

D.p. Jozef Dovala, vikár banskobystrickej diecézy

Narodil sa 22. januára 1915 v Pohorelej v rodine kožušníka ako jeden zo šiestich detí. Teologické štúdium absolvoval na seminári v Banskej Bystrici. Ako kaplán pôsobil v Handlovej. Počas vojny bol krátky čas v Nemecku kaplánom pre tam pracujúcich Slovákov. V rodnej obci sa mu podarilo zachrániť partizánov vyjednávaním s nemeckými veliteľmi, keďže dobre ovládal nemecký jazyk a spoločensky ich dokázal ovplyvniť, čo mu neskôr poškodilo jeho imidž. Dokonca v r. 1947 – 8 bol aj väznený. Stal sa terčom Štátnej tajnej bezpečnosti, čo ho viedlo v celom ďalšom živote k opatrnosti a diplomacii voči štátnej moci. Keď pôsobil ako kňaz v Kremnických Baniach, bol dokonca predsedom JRD. V r. 1954 v januári už ako kňaz – konzultor na biskupskom úrade v B. Bystrici mal kázeň na pohrebe svätokrížskeho asesora Šimuniho. Ako 39-ročný bol dňa 21. marca 1954 inštalovaný za správcu fary vo Sv. Kříži nad Hronom po tom, čo ho o túto službu prišla do Bystrice požiadať delegácia veriacich z tejto farnosti. V Mierovom hnutí katolíckych duchovných bol členom celoštátneho výboru. Bola to doba tvrdých represíí voči cirkvi. Do vzniknutého Diela koncilovej obnovy nevstúpil. V r. 1970 je známy svojím ostrým protestom v škole pri ťažkostiach pri podávaní prihlášok na náboženstvo (prihlášku museli podpisovať

obaja rodičia a bola prijatá len cez riaditeľa školy). Keď 20. januára 1971 vznikla PACEM IN TERIS (PÍT), ktorej cieľom bolo ovplyvňovať kňazov v prospech štátnej moci, Jozef Dovala bol predsedom krajského združenia. Podľa jeho názoru chcel „najprv získať dôveru režimu, potom presadzovať naše záujmy“. V r. 1973 ho novovysvätený biskup Jozef Feranec menuje za vikára diecézy s pôsobiskom naďalej v Žiari nad Hronom. V r. 1971 J. Dovala odpredal historicky vzácnu sochu MADONY z r. 1425 do SNG v Bratislave, kde je po reštaurácii uchovávaná dodnes. Do kostola zakúpil 11 elektrických pecí. V r. 1979 je operovaný po menšej mozgovej príhode. V r. 1982 v kázni vystúpil proti irónii rozhlasu voči cirkvi. V r. 1987 daruje na opravu kostola 50 000 Sk. 27. marca 1988 sa dožil 50. výročia kňazstva.

Dňa 25. júla 1988 umiera v banskobystrickej nemocnici generálny vikár Jozef Dovala ako 73-ročný. V Žiari nad Hronom ho 28. júla pochováva biskup Feranec. Hrob má v rodnej dedine Pohorelá.

(Spracované podľa osobných spomienok synovca Vladimíra Dovalu a podľa Histórie domus na farskom úrade v Žiari nad Hronom).

Štefan Kršňa – t.č. žije ako dôchodca v Žiari nad Hronom. Jeho osud je príkladom, ako sme si doma (na Slovensku) nedokázali oceniť talenty. Naopak . za socializmu bol odsúdený na 10 rokov za to, že prejavil svoj názor. Narodil sa 18.01.0926 v Bartošovej Lehôtke, povoláním bol elektrikár. Ako člen 1. partizánskej brigády M. R. Štefánika si trúfal aj po vojne kritizovať spoločenské pomery, začo bol obvinený „z protištátnej činnosti“ a uväznený v r. 1948 v Moste, v Plzni, v Jáchymove, odkiaľ sa mu v r. 1952 podarilo utiecť do Nemecka a odtiaľ do USA. Tu sa úspešne presadil ako elektrotechnický inžinier a vynálezca. Pracoval až do 75. roku. Známe sú jeho dva patenty – o regulovanom zdroji jednosmerného prúdu a v ultrazvukovom odbore. Bol ženatý, mal 3 deti. Do Žiaru sa vrátil dovŕšiť svoj život ako Slovák.

Sylvia Bodorová – dnes 54-ročná svetovo známa hudobná skladateľka žijúca v Prahe navštívila naše mesto (v ktorom prežila svoju mladosť) pri príležitosti 210. výročia narodenia Štefana Moysesu. Jej organová skladba bola vyvrcholením koncertu pri oslavách. Základy hudobného vzdelania dostala u žiarskej riaditeľky PŠU Zity Strnadovej Parákovej. Po vyštudovaní konzervatória v Bratislave, JAMU v Brne a na pražskej AMU sa usídlila v Prahe. Je autorkou celého radu orchestrálnych a koncertných skladieb, ale aj komorných diel a skladieb pre deti. Stážovala v Siene, Gdaňsku, Amsterdame, prednášala v USA. Jej skladby sa hrali doslova na všetkých kontinentoch (i na Antarktíde). Celovečerné oratórium Juda Maccabeus malo veľký úspech na medzinárodnom festivale Pražské jaro 2002. Jej nahrávka skladby bola v r. 2003 v Anglicku označená za CD mesiaca. V manželstve s Jiřím Štilcom, hudobným teoretikom, majú syna Mareka – dirigenta a husľového virtuóza. Matka Sylvie bola Češka, v našom meste lekárka (reumatológ), otec **Arnošt Bodor** – Slovák v Žiari nad Hronom bol známy ako skvelý primár chirurgického oddelenia NsP (umrel 46-ročný v r. 1976).

VI.

VEREJNO – SPOLOČENSKÝ ŽIVOT

- Nový prednosta ObvÚ :** Dňa 31. januára vláda vymenovala za nového prednostu Obvodného úradu v Žiari nad Hronom Milana Žabku. Odvolaný Kamil Danko sa po komunálnych voľbách stal primátorom Žarnovice. Nový prednosta pochádza z Kremnice, má skúsenosti z manažovania štátneho podniku. Jeho hovorkyňou je Viera Šedivcová.
- Primátor o R1 :** Na februárovom zastupiteľstve BBSK informoval podpredseda BBSK a primátor Žiaru nad Hronom Ivan Černaj o situácii vo výstavbe rýchlostnej komunikácie R1. Vyslovil obavy z ďalšieho predlžovania stavby v súvislosti s aktivitami OZ SOS, ktoré odmieta navrhovaný variant, ale aj s chybami, ktoré sa stali počas rozhodovania Najvyššieho súdu SR, ktorý zastavil stavbu. Krajský stavebný úrad totiž naň vyslal len náhradníka, ktorý sa rokovania Najvyššieho súdu zúčastnil len pasívne ako divák. Taktiež napr. mesto Žiar nad Hronom súd nevyzval na predloženie dôkazov, hoci sa ho týkali niektoré obvinenia OZ SOS. Primátor predložil aj uznesenie, ktoré môže zabezpečiť koordináciu spoločných právnych krokov BBSK a mesta Žiar nad Hronom v budúcich konaniach. Následne sa konalo aj na MsÚ v Žiari nad Hronom stretnutie, ktoré iniciovalo Ministerstvo životného prostredia SR. Rokovalo sa na ňom o pripomienkach k Správe o hodnotení dopadov výstavby R1 na životné prostredie.
- Verejné stretnutie k R 1 :** V Dome kultúry 29. marca sa za účasti zástupcov ministerstiev, Národnej diaľničnej spoločnosti, VÚC a mesta Žiar nad Hronom konalo informačné stretnutie s verejnosťou nášho mesta ku výstavbe rýchlostnej komunikácie R1. Z diskusie asi 300 prítomných občanov bolo zjavné rozhorčenie proti neustálemu pokračovaniu odporcov cesty kontroverzného OZ SOS pod osobnou záštitou Ing. Márie Simanovej. Podľa získaných informácií by sa I. etapa R1 od Žarnovice po Lehôtku pod Brehmi mala začať v októbri 2007.
- Rokovanie ZPKO :** Výročná schôdza Zväzu protikomunistického odboja sa konala 21. marca v zasadačke ObvÚ pod vedením predsedníčky Margity Zimanovej. Účastníci diskutovali o problémoch, ktoré brzdia odškodňovanie politických väzňov protikomunistického odboja. Žiarska okresná pobočka pripravuje dve pamätné tabule odbojárom.
- Okresné snemy :** Koncom marca na okresnom sneme KDĽH za účasti poslancov NR SR (P. Muránsky, J. Brocka) bola do celoslovenskej rady KDĽH zvolená terajšia predsedníčka OZ KDĽH Veronika Pachingerová.
- Okresný snem SDKÚ-DS sa konal 17. apríla za prítomnosti poslankyne NR SR Ivety Radičovej. Za predsedu Miestneho zväzu bol znovuzvolený Jozef Pittner.
- Okresný snem HZDS-ES sa konal 21. apríla. Prítomní boli poslanci Zdenka Kramplová a Milan Urbáni. Snem vyjadril podporu Vladimírovi Mečiarovi pred

nadchádzajúcimi voľbami predsedu hnutia. Za predsedu okresnej organizácie bola znovuzvolená Božena Mikulčíková.

Rybársky zväz : Primátor mesta 13. mája pre potreby MO SRZ odovzdal úžitkový automobil, ktorý mesto dostalo od spol. Procare. Dar bol využitý hneď na celoslovenských rybárskych pretekoch na Môt'ovskej priehrade, ktoré organizoval žiarsky zväz koncom mája.

Dotácie mesta : Podľa VZN z r. 2005 mesto aj t.r. poskytovalo finančné dotácie obyvateľským aktivitám na projekty verejno – prospešného charakteru. V r. 2006 bolo podporených 10 z 12 projektov v sume 400 000 Sk. T.r. bolo podaných dvakrát toľko žiadostí, schválených bolo 10 v sume 362 850 korún. Združenie na záchranu Hradu Šášov príspevok presúva na budúci rok, keďže zachraňovať okno hradnej veže (najohrozenejšia časť hradných zvyškov) t.č. nemá možnosť.

Občianske združenia : **OZ Mosty** (združuje rodičov a sympatizantov zdravotne postihnutých detí) ku 5. výročiu vzniku pripravilo na 1. júna benefičný koncert, na ktorom vystúpili muzikáloví speváci a tanečníci, člen činohry SND i moderátor Markízy. **OZ Naš život** existuje od r. 2003, združuje rómskych občanov, organizuje Dni rómskej kultúry spolu s POS (t.r. 13. apríla), na 31. marca pri Medzinárodnom dni Rómov pripravilo informačno – kultúrne stretnutie.

NSME - Neformálna skupina mladých ľudí sa snaží organizovať mládež v meste do produktívnej činnosti. Na 21. septembra pripravili verejné vystúpenie hudobných skupín mladých ľudí na Námestí MS.

Mikroregión ŽIARSKE PODHORIE : T.r. sa činnosť tohto mikroregiónu sústredila na športové zápomenia (turnaje v hokeji, tenise, volejbale).

Nová stránka na internete : V novembri bola zverejnená nová webová stránka mesta Žiar nad Hronom. Jej zámerom je podať záujemcom kompletné informácie o meste a živote v ňom. Novinkou je rubrika Ako vybaviť (= rady pri rôznych vybavovaníach na úradoch). Internetová diskusia je podmienená registráciou užívateľa.

Pamätná tabuľa politickým väzňom : Na priečelí Okresného súdu v Žiari nad Hronom dňa 24. novembra bola odhalená nová pamätná tabuľa politickým väzňom z obdobia socializmu. Odhaleniu predchádzala sv. omša v Kostole Sedembolestnej P. Márie. Slávnosť pripravila Okresná pobočka Zväzu protikomunistického odboja v Žiari nad Hronom. Na slávnosti odhalenia recitoval Štefan Skladan báseň Júliusa Homolu, príhovor mal predseda ZPKO Jeho Excelencia Dr. Arpád Tarnóczy, po ňom predsedkyňa okresnej pobočky Gita Zimanová. Tabuľu odhalili predseda ZPKO a primátor Žiaru nad Hronom. Posvätil ju dekan žiarskej farnosti Miroslav Hlaváčik. Text tabule: „Na pamiatku tých, ktorí v totalitnom režime v utrpeniach a obetách zápasili za slobodu i občianske práva. Naša úcta im a vďaka!!!“ Akciu finančne podporil aj prezident SR. Hostami boli funkcionári ZPKO Anton Malecký, Dr. Peter Bielik a Ladislav Babala.

(Pozn. Pozri Sprievodnú dokumentáciu ku Kronike 2007 + CD.)

- Bytové spoločenstvá :** V novembri sa znovu stretli predsedovia bytových spoločenstiev a domových samospráv, ale v menšom počte. Riešili problémy skrášľovania okolia domov, realizáciu športovísk, parkovania v meste, dopravu atď. Osobitne sa stretli predsedovia tých spoločenstiev, ktoré majú problémy so stojiskami (je ich 9 spomedzi 101 stojísk).
- Klub dôchodcov :** Po odchode dlhoročnej predsedkyne Klubu dôchodcov p. Jaroslavy Hulinovej a krátkom pôsobení Mariána Vidru bola 29. decembra zvolená za predsedkyňu p. Emília Pobežková.
- ATV :** Koncom roka mestská televízia ATV odvysielala 2 časti seriálu autora Richarda Kafku o dejinách Žiarskej kotliny (pôvodne Svätokrížskej).

VII.

VÝZNAMNÉ VÝROČIA A OSLAVY

- Nový rok 2007 :** Víťanie nového roka sa tradične konalo na Námestí MS veselicoou a ohňostrojom. V Mestských novinách zbor Castrum Susol a pracovník MsKC Július Katina uverejnili kalendár významných výročí z histórie mesta na r. 2007, o ktorých priebežne informovali občanov.
- 20 rokov DOMÉNY :** Domov sociálnych služieb DOMÉNA pre deti (od 7 rokov) a dospelých s denným pobytom bol založený 1. januára 1987. Oslava 20. výročia sa konala 21. februára v spolupráci s POS. Prvou riaditeľkou bola Mária Gáfriková, t.č. je to Eva Hrončová. Kapacita domova je 17 osôb, t.č. je ich 14.
- Plesová sezóna :** Plesovú sezónu úspešne začali seniori. Pre dôchodcov z domovov dôchodcov a sociálnych služieb z celého regiónu ples organizovala riaditeľka DD v Žiari nad Hronom Viera Šedivcová dňa 10. januára. Účinkoval populárny spevák tejto generácie Robo Kazík. Pre JDS a Klub dôchodcov bol ples 12. januára. Mestský ples 26. februára moderoval Martin Pycó Rauch.
- Fašiangy :** Fašiangový sprievod prešiel mestom 20. februára. V ten istý deň bola v MsKC aj fašiangová veselica s „prvou dámou slovenského humoru“ Magdou Pavelekovou a speváčkou Gizelou Oňovou. Hrala cimbalová hudba Hron, dychovka Žiaranka, spievala mužská skupina Sekera, tancoval súbor Hron. Sála bola vypredaná. Veselica sa stáva súčasťou každoročných podujatí MsKC.
- MDŽ :** Oslavy získania občianskych práv žien dňa 8. marca neobišlo ani mužské vedenie MsÚ a viceprimátor Roman Zatl'kom uctil kvietkom svoje kolegyně.
- 3. narodeniny „Céčka“ :** MsKC oslávilo 3. rok svojej existencie ako právny subjekt dňa 17. marca. Na festivale pod názvom Dobrá hudba sa nosí vystúpilo 10 hudobných skupín (aj česká BUTY). Pri tejto príležitosti bol uvedený do života nový internetový systém so špecializáciou na kultúrne zariadenia.
- Európsky deň planetárií :** Brány žiarskeho planetária boli dňa 18. marca otvorené pre verejnosť pri príležitosti Európskeho dňa planetárií. V troch sálach boli zaujímavé podujatia.
- Deň učiteľov inak :** Mesto a MsKC pripravili Deň učiteľov 23. marca po novom. Pozvali všetkých učiteľov ZŠ, MŠ, ZUŠ, ŠZŠ, CVC i dôchodcov – bývalých učiteľov na spoločnú oslavu pod názvom UČITEL NA JEDNOTKU do estrádnej sály MsKC. Zišlo sa tu cca 300 učiteľov. Primátor mesta Ivan Černaj a vedúca odboru školstva Marta Mergová ocenili 17 učiteľov. Kultúrnym programom prispela ZUŠ a speváčka Barbara Balúchová. Do tanca hrala skupina Pedál live. Učiteľia s uznaním uvítali tento druh oslavy.

- 30. marec :** V tento deň sa na Námestí MS konala oslava 62. výročia oslobodenia mesta spojená s kladením vencov k pamätnej tabuli. Účasť cca 150 občanov. Príhovor mal aj veľvyslanec Ruska Alexander Udal'cov, ktorý bol práve na návšteve mesta.
- 13. apríl :** POS a združenie NÁŠ ŽIVOT pripravili Deň rómskej kultúry s hudbou, spevom, tancom, umeleckým prednesom a výstavou výtvarných prác. Obete holokaustu si utúlili pietnou spomienkou v Lutile a na Slniečnej stráni pri pamätníkoch.
- 30. apríl :** Pred 1. májom bol na Námestí MS Jarmok ľudových remesiel, stávanie mája (hrala Žiaranka a cimbalová hudba, spievala MS Sekera) a večer bola Skoromájová veselica, kde spieval i Dalibor Janda. Na predmájové oslavy prijali pozvanie i predstavitelia BBSK, radca Anatolij Šindlovskij z veľvyslanectva Ruskej federácie na Slovensku a zástupcovia českého partnerského mesta Svitavy na čele so starostom Jířím Brýdlom (v tento deň zohrali aj priateľský futbalový zápas s predstaviteľmi nášho mesta).
- 7. máj :** Pri verejnej oslave 62. výročia ukončenia 2. svetovej vojny na Námestí MS bol pietny akt kladenia vencov k pamätníku oslobodenia.
- 13. máj :** Na Deň matiek boli pozvané matky a staré matky, ktoré boli aktívne v rôznych organizáciách mesta, do obradnej siene MsKC, kde ich prijal viceprimátor Roman Zat'ko.
- 1. jún :** Občianske združenie MOSTY pripravilo pre zdravotne postihnuté deti benefičný koncert, na ktorý priviedol známy žiarsky tanečník Michal Barniak známe osobnosti populárneho sveta SR. Moderoval Pa'lo Bruchala.
- 2. jún :** Medzinárodný deň detí sa t.r. organizoval po novom ako celodenný piknik pre všetky deti (... i dospelé). Už od 22. mája mu predchádzali športové zápory. V Parku Štefana Moysesu 2. júna boli zábavné súťaže, kultúrny program, rozprávky, vystúpili hudobné skupiny, šašo, pripravené boli stánky s občerstvením. Zaujímavosťou bol tenisový turnaj pri príležitosti otvorenia relaxačno – športového centra GREEN PARK v historickom Parku Š. Moysesu.
- Projekt VAGÓN :** V posledný júnový týždeň boli aj na našej železničnej stanici pristavené dva dobové vagóny (akcia Múzea SNP v B. Bystrici) z 2.svetovej vojny s výstavou, ktorá pripomínala 65. výročie začiatku deportácií slovenských židov do koncentračných táborov. V r. 1942 bolo takto vyvezených cca 58 000 židovských obyvateľov. Výstava je putovná. Navštívili ju najmä študenti a žiaci.
- 28. august :** Ku oslavám 63. výročia SNP predstavitelia mesta položili kvety k pomníku Ladislava Exnára. Pri tejto príležitosti sa konal aj 6. ročník behu do Šibeničného vrchu.
- 31. august :** Na 15. výročie prijatia Ústavy SR bola v meste privítaná Štafeta ústavy SR vedená poslancom NR SR Milanom Urbánim.

**XV. žiarsky
jarmok :**

Konal sa v dňoch 5. – 6. októbra. V piatok návštevníkov nepríjemne prekvapil krátky, ale silný – prudký dážď, v sobotu bolo slnečno. Stánky boli tradičné, množia sa ľudoví výrobcovia, perníkari, úspešní boli košíkari.

**210. výročie
narodenia
Štefana Moysesu :**

Veľkolepé oslavy narodenín Š. Moysesu pripravili: MsKC, MS Martin, MO MS v Žiari nad Hronom a Farský úrad v Žiari nad Hronom. Akcie k oslavám v dňoch 26. a 27. októbra 2007:

1. Spomienkové zhromaždenie pri soche Š. Moysesu na Námestí MS (kladenie vencov, príhovory, spievala skupina Sekera)
2. Vernisáž výstavy Životné cesty Š. Moysesu v MsKC (pripravili Július Katina, Margita Dodeková, Alica Môciková a Soňa Beňová – ateliér S)
3. Akadémia v divadelnej sále MsKC pod názvom Najvýznamnejšia osobnosť dejín Žiaru nad Hronom, kde mimoriadne pôsobivo vystúpili žiaci cirkevnej základnej školy, ktorí netradične zdramatizovali život a dielo Š. Moysesu. Škola nesie jeho meno.
4. Spomienková sv. omša v Kostole Povýšenia sv. Kríža (celebroval ThDr. Gabriel Brendza, diecézny historik)
5. Organový koncert Věry Heřmanovej a Zdenka Špatku z Brna. Host'om osláv bola Sylvia Bodorová, česká skladateľka, ktorá vyrastala v Žiari nad Hronom a je najvýraznejšou žiačkou prvej riaditeľky ZUŠ Zity Strnadovej – Parákovovej.

Pozn. Pozri Sprievodnú dokumentáciu ku Kronike 2007.

50 rokov FS HRON : Veľké oslavy sa konali 7. decembra pri príležitosti osláv 50. výročia založenia Folklórneho súboru HRON v estrádnej sále MsKC. Súbor založil choreograf Ján Polák v r. 1957. Už v r. 1961 pod vedením choreografa Pavla Dlhopolca získal súbor prvé miesto na Ústrednom kole Ľudovej umeleckej tvorby v Prahe. Spolupracoval s televíziou (program Zem spieva), vystupoval nespočetnekrát v rámci Československa, na rôznych folklórnych slávnostiach, ale aj vo viacerých krajinách Európy. O úspechy sa zaslúžili aj Emil Slaninák (zbormajster), Ján Huliak, Ján Kmeťka, Anna Dlhopolcová, Ľubica Chlupisová, Marián Petruš, Jaroslav Uhrín, Natália Štrbová, manželia Žemberovci a mnohí ďalší. Súbor viedol svojich členov k poznávaniu folklórnych tradícií, vychoval generácie muzikantov, spevákov, tanečníkov. Po r. 2000 súbor zápasí s nedostatkom tanečníkov, ale stále reprezentuje mesto. Neodmysliteľnou súčasťou rôznych osláv v meste je ľudová (cimbalová) hudba FS HRON a mužská spevácka skupina SEKERA. Na slávnostnom programe k 50. výročiu sa predstavili všetky generácie tanečníkov a hostia – ľudoví umelci z okolia. Osviežením a nádejou do budúcich rokov bolo vystúpenie Detského folklórneho súboru Hroniarik a Detská ľudová hudba, ktoré vedú pedagógovia ZUŠ v Žiari nad Hronom (Natália Štrbová, Zuzana Sykorjaková). Na druhý deň osláv bol pre bývalých i súčasných členov súboru galavečer.

Pozn. Pozri Sprievodnú dokumentáciu ku Kronike 2007.

**Vianočné
podujatia :**

5. decembra – Mikuláš z MsKC rozsvietil vianočnú výzdobu v celom meste a spolu s anjelmi, zvieratkami i čertami predviedli program pre deti zvlášť do 10 rokov, neskôr starším deťom. Divadlo PIKI z Pezinka prispelo vianočnou

rozprávkou o Ježiškovi, vystúpil kúzelník, filmová rally, deti boli obdarované sladkosťami.

11. decembra – na Námestí MS sa podávala kapustnica

12. decembra – benefičný program DETI DEŤOM – 8. ročník. V bohatom programe v DK vystúpili aj účastníci projektu Aj my vieme tancovať (zdravotne postihnutí) pod vedením Ľubice Kristovej. V tomto čase prebiehali mnohé vianočné besiedky v školách, burzy, posedenia na pracoviskách, spoločné stretnutia, viaceré vianočné (neskôr novoročné) športové turnaje (volejbal, halový futbal, šach ...). V rámci športových aktivít napr. na umelej stene boulderingu pre potešenie detí z horolezeckého klubu James liezol aj Mikuláš.

12. a 13. decembra boli tradičné programy pre seniorov

19. decembra podujatie VIANOCE S IVKOU - pre mesto vystúpila Ivka Kováčová (4. zo Super Star)

21. decembra znovu pripravili žiaci cirkevnej ZŠ s MŠ Š. Moyses a Holúbkami z Kríža Živý Betlehem na Námestí MS

VIII.

PODNIKY V ŽIVOTE MESTA

- ZSNP, a.s. :** Zo ZSNP sa z upadajúceho podniku podarilo vytvoriť centrum prosperity a rozvoja celého regiónu. V r. 2002 bola zadlženosť ZSNP viac ako 2 miliardy korún. V súčasnosti už nemá žiadne úvery. Podľa výsledkov za r. 2006 – po 4 rokoch od privatizácie a spustenia ozdravných procesov dosiahla spol. ZSNP zisk v sume 1,1 miliardy korún. Vlastník ZSNP, a.s. **private equity skupina PENTA Investments** získala nových investorov aj zo zahraničia pre bývalý závod Alufinal, ZSNP FOUNDRY, a.s., ZSNP RECYCLING, a.s.. Do FINALCASTU a závodu ENEVIA investoval 111 miliónov korún. ZSNP tak vytvoril silný priemyselný park bez akýchkoľvek výhod od štátu. Firmy tohto parku spája kov – hliník. Výrobný sortiment je odlišný, a tak všetci majú svoje miesto na trhu. Ako problém sa javí nedostatok odborne pripravených technických pracovníkov, čo sa rieši v spolupráci s mestom Žiar nad Hronom projektmi na prípravu mladých odborníkov. Od 1. februára sa novým riaditeľom spol. ZSNP stal Ing. Ján Klímko, doterajší zástupca riaditeľa (v ZSNP pracuje od r. 2003). Doterajší riaditeľ Peter Ondro požiadal o uvoľnenie z funkcie v súvislosti s jeho vymenovaním za prezidenta českej spoločnosti AERO VODOCHODY. Priemerná mzda zamestnancov spol. ZSNP v r. 2006 predstavovala 26 000 korún, čo je v porovnaní s r. 2005 takmer 15% nárast. Zamestnanci dostali aj dovolenkový a vianočný príspevok (= priemerný mesačný zárobok).
- NARADEX** - závod spoločnosti ZSNP, ktorý zabezpečuje výrobu náradia a foriem pre ZSNP a externé firmy nielen pre oblasť hliníka, ale aj iné kovy, plasty a gumy. Vznikol v r. 2003.
- ENEVIA** - koncom apríla sa pôvodný názov jedného závodu spol. ZSNP **ENERGETIKA zmenil na ENEVIA**. Je najdôležitejším energetickým komplexom v žiarskom regióne. Pre vyše 100 odberateľov dodáva elektrickú energiu, teplo, vzduch, plyn, vodu a zabezpečuje odkanalizovanie. PENTA v závode ENEVIA t.r. preinvestovala 50 miliónov korún.
- FINALCAST** - predtým zlievareň sa po reštrukturalizácii ako závod Finalcast stal stabilným závodom. Presne 8. mája si pripomenuli v ňom 40. výročie výroby hliníkových odliatkov. V r. 2006 vyprodukovali takmer 1 700 ton odliatkov pre cca 50 prevažne zahraničných odberateľov (exportujú na 90%). Riaditeľom závodu je Ján Cibul'a. V r. 2006 preinvestovali do modernizácie takmer 67 miliónov Sk. Pri ďalšom zvyšovaní výroby sa pripravuje investícia ďalších 60 miliónov Sk.
- ALUSTEEL** - spoločnosť sa ukotvila v areáli ZSNP v r. 2002 po zániku výroby stavebných prvkov v ALUFINALE. Firma projektuje, dodáva hliníkové, sklenené a metalické opláštenia budov v medzinárodnom meradle a na celom Slovensku. Má 50 zamestnancov. Víziou tejto firmy je postaviť v Žiari nad Hronom

s ďalšími firmami polyfunkčný objekt pre úrady, obchod, relax i zábavu. Firma je dcérskou spol. firmy INGSTEEL Bratislava.

SAPA PROFILY, a.s. - pôvodne druhovýroba, ALUFINAL. Je to tradičný výrobca hliníkových lisovaných profilov technológiou lisovania za tepla. Nový majiteľ od januára 2006 zo Švédska preorientoval výrobu a podnikovú kultúru na normy zaužívané v materskej skupine SAPA. Pokrýva potreby 60% slovenského trhu.

SLOVAL, a.s. - vznikla pre 15 rokmi, vyrábala sa v nej hliník neekologickým spôsobom. Neskôr sa transformoval na tavenie šrotu, ale hoci SLOVAL bol zrušený, jeho výroba pokračovala v spracovávaní odpadov zo ZSNP a Slovalca tak, aby hliník bol vrátený do výroby (= recyklácia). Vďaka dotáciám z EÚ bol závod zachránený. T.r. sa rekonštruuje.

REMESLO - odkúpením závodu Strojál, s.r.o. v r. 2003 vstúpila skupina podnikateľských činností spol. REMESLO na pôdu ZSNP. Zahŕňa strojárstvo, stavebníctvo, potravinárstvo, veľkoobchod, maloobchod, turistický ruch, športovú činnosť a i. Je zameraná aj na zahraničie. Spoločnosť zamestnáva vyše 100 pracovníkov.

NEMAK SLOVAKIA - je v areáli ZSNP. Od februára 2005 spol. NEMAK oznámila akvizíciu nemeckého RAUTENBACHU. Po zápise v obchodnom registri sa premenoval na NEMAK SLOVAKIA. Spol. NEMAK je pôvodne mexická spoločnosť, ktorá sa zaoberá hliníkovými komponentami pre automobily v Európe a Amerike.

**ZSNP
RECYKLING, a.s.** - projekt priemyselného spracovania starých vozidiel pripravuje už od r. 1995. Pracuje metódou postupnej demontáže. Za každé vozidlo prevzaté na spracovanie získa majiteľ 1 000 Sk podľa zákona o odpadoch. T.r. svoje služby rozširuje o odťahové vozidlo, ktoré je schopné naložiť poškodené vozidlo. Spoločnosť pripravuje rekonštrukciu priestorov v novej hale.

SLOVALCO, a.s. V r. 2007 výrobu hliníka rozširuje v odlievárni spracovaním recyklovaného hliníka.

**Nadácia ZSNP a
SLOVALCO** - pomáha rozvíjať región v oblasti vzdelávania a ekológie, každoročne vypisuje granty pre školy v meste, podporuje sociálne, kultúrne a športové projekty (projekty ERIN, PROTECH, ocenenia Žiarsky talent, podporuje City Fest, Made in ZH, Deň detí, Mikuláša)

**40. výročie výroby
lán** - výroba hliníkových drôtov a hliníkovo – oceľových lán (ALFe – lán) sa do Žiaru nad Hronom dostala delimitáciou tejto výroby z Kovohút Děčín. Prvé stroje boli namontované v r. 1967 (= 12 drôtotáhov a 6 zlaňovacích strojov). Vo februári 2004 vzniká LANÁ, s.r.o. a trh sa rozšíril o Maďarsko, Poľsko, Holandsko. Do r. 2006 sa počet zamestnancov stabilizoval na 33 a výroba na úroveň 5 000 ton výrobkov. Obrat v tom roku 2006 predstavoval 443 miliónov Sk, z čoho export bol 88%.

Tlačiareň a administratívna budova

- v januári r. 2007 bol spoločnosťou NMRH, s.r.o. Cintorínska 3 Bratislava podaný zámer vybudovať Tlačiareň a administratívnu budovu v k.ú. obce Ladomerská Vieska. Táto polygrafická prevádzka s technickým administratívnym zázemím bola v tomto roku aj uvedená do činnosti.

THERMOSOLAR

- najväčším výrobcom solárnych kolektorov na Slovensku je nemecko – slovenská firma Thermosolar Žiar nad Hronom. T.č. zamestnáva vyše 100 pracovníkov. Trh s kolektormi má šance značne sa rozšíriť, keďže vláda SR od 1.1.2008 schvaľuje dotácie na obnoviteľné zdroje energie vrátane slnečných kolektorov.

Obchody :

V r. 2007 v jeho závere sa začala prejavovať pripravovaná zmena koruny na euro (príprava na r. 2009) postupným zdražovaním potravín – mlieko, tvaroh, chlieb, rožky, maslo...

Ceny bežných potravín v COOP Jednota a v predajni MÄSO v decembri :

kryštálový cukor	29,90 Sk	kurča	69,75 Sk
práškový cukor	39,50 Sk	bravčové stehno	139,90 Sk
výberová múka	13,90 Sk	bravčové karé	143 Sk
olej Raciol 1 L	55,50 Sk	bravčová šunka	189 Sk
káva Standard mletá		hydinová šunka	222 Sk
70 gr.	18 Sk	hovädzie stehno	229 Sk
soľ	8 Sk	hovädzie roštenka	249 Sk
maslo 25 dkg	55 Sk	hovädzia sviečková	570 Sk
čierny chlieb	35,20 Sk		
trvanlivé mlieko 1 l	25 Sk		
ryža guľatá	28,90 Sk		

Poľnohospodárske družstvo :

Predsedom PD je Ing. Peter Legiň. Počet zamestnancov: 42. V r. 2007 hospodárili na 1 182 ha pôdy, z toho 827 ha ornej pôdy, 355 ha lúk a pasienok. Zakúpený bol nový stroj na čistenie lúk a pasienok – muľčovač (cca 800 tis. Sk). V rastlinnej výrobe vypestovali :

Druh plodiny	Na výmere	Úroda v q	Hektárový výnos
husto siate obiloviny	322 ha	9 400	29,19 q
pšenica	233,84 ha	7 809	32,4 q
ovos	33,24 ha	528,2	14,6 q
triticale	24,4 ha	241,9	29,52 q
kukurica na siláž	167 ha	2 814	168,6 q
kukurica na zrno	28 ha	742,3	21,9 q
repka olejná	118 ha	2 115,8	17,93 q (dobrá úroda)
slnečnica	70,46 ha	1 659,3	23,55 q (dobrá úroda)
lucerka	76,6 ha	5 787	75,7 q

Živočišna výroba klesá. Chová sa 460 ks hovädzieho dobytku (197 dojníc), dojivosť stúpla na 5 111l na 1 dojnicu, ale PD malo stratu 1 946 tisíc Sk, keďže za 1 l dostávajú iba 9,60 Sk. Celkove bola lepšia úroda ako vlani. Družstvo malo 38 miliónové náklady a výnosy boli 37 miliónov Sk. Zvýšila sa iba predajná cena obilia (zisk 2 528 tisíc Sk). V podstate však vstupy idú hore a zisk je slabý – t.r. PD malo nízky zisk: 807 tisíc Sk.

Obchodné spoločnosti s účasťou mesta :

Technické služby, spol. s r.o. (od r. 1994) – konateľ Igor Rozenberg
Mesto je 100 % vlastník. TS majú v MŠK 85 % obchodný podiel. Stav zamestnancov je 127.

Mestský športový klub, spol. s r.o. (od r. 2003) – konateľ Ján Žiak
V r. 2007 bol finančne stabilný a nezadĺžený klub.

Pohronská poradňa pre profesionálne podnikanie, s.r.o. (5 P), založená v r. 1997, konateľ Ing. Katarína Veselá. V auguste 2007 spol. 5 P ukončila projekt a môže vstúpiť do likvidácie, ak valné zhromaždenie spoločníkov nerozhodne inak. Hospodárskym výsledkom za r. 2007 bola strata 71 000 Sk.

Športový klub ZSNP, spol. s r.o. (od r. 1995). Od r. 2004 bol na majetok spoločnosti vyhlásený konkurz.

ŽIS, spol. s r.o. (od r. 1997)

Stredoslovenská vodárenská spol., a.s. (od r. 2002)
Podiel mesta je 2,59 % na základnom imaní, členom predstavenstva je aj primátor mesta Ivan Černaj.

Príspevková organizácia :

Mestské kultúrne centrum (od r. 2004), riaditeľka: Valéria Ferčáková
Mesto prispieva sumou cca 12 mil.

Pozn. Podrobné správy pozri v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2007

IX.

ŠKOLSTVO

Zámerom vedenia mesta je celková rekonštrukcia troch ZŠ v sume cca 47 miliónov do r. 2010, na úhradu si mesto musí vziať úver. Ide o dlhodobý neriešený problém. V tomto roku je v platnosti zmena zákona, podľa ktorej je povinnosťou mesta financovať aj neštátne školské zariadenia v meste. Vztahuje sa to na zariadenia cirkevnej ZŠ s MŠ Štefana Moysesa. Po rokovaní zástupcov mesta a školy mesto finančne túto školu dotuje v objeme 2,2 milióna korún na celý rok pre všetky zariadenia školy. Okrem dvoch štátnych dotácií mesto zo svojho rozpočtu prispelo sumou 143 000 Sk.

Koncom r. 2006 bola zrealizovaná dotácia na 24 počítačov pre tri ZŠ z európskych fondov v rámci internetizácie základných škôl. Počas letných prázdnin sa vo všetkých ZŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta rekonštruovalo. Na „jednotke“ (ZŠ Ul. Janského) sa renovovali tabule v triedach, sociálne zariadenie, obal teplovodného potrubia, časti športovísk a i. Na „dvojke“ (ZŠ M.R.Štefánika) sociálne zariadenia, niektoré podlahové krytiny, opravy tabúľ a dvier, žľaby budov, časť kanalizácie, zariadenie do časti tried. Na „štvorke“ (ZŠ Ul. Jilemnického) sa zrekonštruovali telocvičňa, jazyková učebňa, elektrické osvetlenie, niektoré podlahy. Na maľovanie tried si školy získali financie sponzorsky. Pomocou sú občianske združenia na pomoc školám.

Už 2. rok sa úspešne prezentovali školy od materských cez základné v projekte PROTECH a súbežne aj v nultom ročníku prehliadky mladej tvorivosti Mladý technik. Cieľom týchto aktivít je podpora záujmu detí študovať odbory technického smeru, aby sa predišlo nedostatku odborných pracovníkov v priemyselnej zóne mesta. Je to súčasť projektu InTech (Pozri časť Samospráva mesta).

V tomto roku mesto pripravilo po prvýkrát oslavu Dňa učiteľov spoločne pre učiteľov ZŠ, MŠ, ZUŠ, CVC. Prizvaní boli aj dôchodcovia. Mimoriadne ocenenie primátora mesta odovzdali dôchodkyňi – dlhoročnej riaditeľke „dvojky“ Marte Mooschovej.

Celoslovenská súťaž Detský čin roka mala ocenených aj žiakov Jaroslava Beňu a Richarda Majera z 8.C ZŠ Ul. Jilemnického z nášho mesta v kategórii Pomoc rovesníkom.

Prehľad o školách Informácie o školách a školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti
A ŠZ : mesta Žiar nad Hronom podľa správ o VVČ za školský rok 2006/2007

Základná škola	Riaditeľ ZŠ	Počet tried	Počet žiakov
Základná škola Ul. Dr. Janského č. 2	Mgr. Jaroslava Žabková	29	665
Základná škola Ul. M. R. Štefánika č. 17	Mgr. Monika Dobrotová	33	801
Základná škola Jilemnického ul. č. 2	PaedDr. Jozef Schwarz	21	452
Spolu :		83	1 918

Materská škola	Riaditeľ MŠ	Počet tried	Počet žiakov
Materská škola Ul. A. Kmet'a č. 11	Darina Golianová	11	224
Materská škola Ul. Dr. Janského č. 8	Martina Šimková	15	342
Spolu :		26	566

Základná umelecká škola	Riaditeľ ZUŠ	Odbor	Počet žiakov
	Mgr. Dana Kravecová	Výtvarný	107
		Tanečný	42
		Literárno – dramatický	79
		Hudobný	265
Spolu :		4	493

Centrum voľného času	Riaditeľ CVČ	Počet krúžkov	Počet žiakov
	Mgr. Helena Gáfriková	29	356

Školy s iným zriaďovateľom v meste :

Názov	Zriaďovateľ	Počet žiakov	Počet tried	Meno riaditeľa
ZŠ s MŠ Štefana Moysesesa	Banskobystrický biskupský úrad	319 ZŠ 24 MŠ	17 1	Mgr. Mária Ulrichová
Špeciálna ZŠ	KÚ B. Bystrica	102	13	Mgr. Anna Vargová
Gymnázium	BBSK	569	18	Ing. Dana Paálová
Združená stredná škola	BBSK	402	16	Mgr. Miroslav Šurka
Združená stredná škola hotelových služieb a obchodu	BBSK	531	19	Mgr. Jaroslav Hlaváč
Súkromná obchodná akadémia	MALES, s.r.o. Janova Lehota	337	12	Mgr. Helena Halová

Zo života materských škôl :

Na základe dobrých inšpekčných výsledkov bola MŠ na Ul. Janského zapojená do realizácie výskumného projektu s názvom: Kurikulum predškolskej výchovy, ktoré pripravuje Štátny pedagogický ústav. Projekt prebiehal od októbra 2006 do júna 2007. K tejto téme bol tu dňa 1. marca celoslovenský seminár. Takéto overovanie projektu je v SR na vybratých 24 MŠ. Na tejto MŠ sa 26. júna konal aj celoslovenský tyfopedagogický seminár, keďže tu pokračuje špeciálna trieda pre deti s poruchami zraku. MŠ dostala 140 000 Sk z Nadácie ZSNP a Slovalco na obnovu zelene. Elokovaná MŠ na Ul. Rudenkovej organizovala 18. apríla pre všetky MŠ druhý ročník Dopravného dňa predškolákov už ako tradíciu. Elokovaná MŠ Ul. Kmeťa 17 pôsobivo naďalej oživuje tradície (fašiangy, vynášanie Moreny...). Pre všetky MŠ bola 5. júna pripravená miniolympiáda. Zaujímavým podujatím pre deti v niektorých MŠ je organizovaná NOC V ŠKÔLKE.

Zo života základných škôl :

Koncom januára na všetkých ZŠ boli chrípkové prázdniny. Do prvých ročníkov bolo zapísaných 187 prvákov. Ako problém sa javí nezodpovednosť niektorých rodičov, ktorí svoje deti neprihlasujú do školy. Pracovníci MsÚ musia osobne vyhľadávať takéto deti. Išlo cca o 20 detí prevažne z rodín sociálne problémových.

Celoplošné testy MONITOR pre 9. roč. sa konali 13. marca. Celoslovenská úspešnosť bola v M – 61,2%, v Sj – 67,1%. Výsledky škôl v meste boli nasledovné:

Škola :	M	Sj
ZŠ Ul. Dr. Janského	53,6 %	61,2 %
ZŠ Ul. M.R.Š.	56,5 %	61,8 %
ZŠ Ul. Jilemnického	60,1 %	67,3 %
ZŠ s MŠ Š. Moysesesa	78,6 %	71,1 %

ZŠ na Ul. Janského mala najviac prihlásených žiakov do 1. ročníka (78). Škola inovuje vyučovací proces – t.r. zaviedli informatickú výchovu už od 1. ročníka. V rámci programu Zelená škola nadviazali kontakt so školou vo Veľkej Británii, ktorej zástupcovia navštívili našu školu. Po ústretovom prístupe Autoškoly Jána Bitalu obnovili dopravnú výchovu na dopravnom ihrisku. Krúžok spravodajstva sa aktivizuje v mestskom vysielaní ATV.

ZŠ na Ul. M. R. Štefánika má najväčší počet žiakov, keďže sa rozšírila o značný počet žiakov z bývalej „trojky“. Zvýšil sa aj počet problémových žiakov, čo spôsobuje v značnej miere aj prílev rómskych detí. Škola týmto žiakom venuje mimoriadnu starostlivosť prostredníctvom psychológa a dvoch špeciálnych pedagógov. Do 1. ročníka bolo zapísaných 52 žiakov, jedna z prvých tried má znovu rozšírené vyučovanie cudzích jazykov. Napriek nárastu problémov škola v rámci okresu získala titul TOP ŠKOLA a TOP ŽIAK, keďže dosiahla najlepšie výsledky v súťažiach ZUČ. Úspešní sú v zavádzaní nových pedagogických metód – napr. metóda splývavého čítania SFUMATO v 1. ročníku, projektové vyučovanie (najlepšia škola v PROTECH-u), získali certifikát Zelená škola. Ako jediná škola v meste dostala v septembri novú multimediálnu učebňu s eBeam technológiou, ktorá umožňuje naživo premietat' a dopĺňať výukový softvér, obrázky, webové stránky. Veľký priestor školy a nové ihrisko s umelým trávnikom je sledované kamerovým systémom mestskej polície.

ZŠ na Ul. Jilemnického zapísala 20 prvákov. Sú pilotnou školou, kde sa realizuje projekt Arborétum už 3. rok (- t.r. vysadili 120 kusov stromčekov) a pokračuje projekt ERIN pre mimoriadne nadané deti. Žiaci týchto tried koncom roka vypracúvajú ročníkové práce na témy napr. Naše mesto, Štáty sveta, Jaskyne, Včely a pod. Škola sa pýši už tradične skvelou prípravou mladých basketbalistov.

ZŠ s MŠ Štefana Moysesa mala 37 prvákov. Má bezbariérový prístup a štyroch špeciálnych pedagógov. Pre deti so špeciálnymi potrebami úspešne zaviedli projekt Ľudové tradície a remeslá. Na 1. stupni sa zdarma vyučuje cudzí jazyk. V súťaži o najlepší školský časopis spomedzi 23 časopisov zvíťazil ich časopis LÚČ. Duchovným správcom je kaplán Martin Felix, pôsobia tu i rehoľné sestry. Materská škola tu má upravené príjemné prostredie, na základe záujmu zo strany rodičov sa pripravuje ich rozšírenie o ďalšiu triedu. Činnosť detí vo voľnom čase a cez prázdniny organizuje Školské stredisko záujmovej činnosti.

Špeciálna ZŠ využíva alternatívnu pedagogiku Krok za krokom (zaraduje dieťa podľa mentálnych schopností a učebných osnov rôznych variantov). Ich náročná práca vyžaduje veľa lásky a obetavosti. Prekvapivo úspešne žiaci tejto školy vystupovali na benefičnom koncerte pred Vianocami v DK.

Základná umelecká škola sa prezentovala náročným výchovným koncertom MUZIKÁLOVÉ MELÓDIE dňa 3. mája pre verejnosť v rámci Žiarskej hudobnej jari a potom pre školy. Vystupovalo vyše 100 účinkujúcich 4 odborov ZUŠ (hudba, spev, tanec, herci). Divadlo poézie súboru ATĎ bolo víťazom krajského kola.

Centrum voľného času v novom školskom roku otváralo už 32 krúžkov. Organizuje súťaže, predmetové olympiády, postupové súťaže, aktivity počas

prázdnin (prímestský tábor Univerzita protechnických zručností, pobytový tábor Ochrana detí pred negatívnymi vplyvmi, pobyt v talianskom Bibione...). V apríli tu bolo krajské kolo fyzikálnej olympiády – 48. ročník. Jej účastníkov z 13 okresov prijal aj primátor mesta. V CVČ sa 4. mája stretli zástupcovia štátnej správy a samosprávy s deťmi s cieľom Aktívny občan pre životné prostredie. Vysadili lipu mestského školského parlamentu. V novembri CVČ zorganizovalo dobročinnú predajnú burzu v meste. V DK tradične slávnostne uzavreli krúžkovú činnosť koncom školského roka.

Zo života stredných škôl :

Gymnázium je jedinou strednou školou v regióne, kde sa učí aj ruský jazyk. Študentov navštívil aj veľvyslanec Ruskej federácie Alexander Udal'cov. Ruský jazyk vyučuje p. Nelli Veselá (už dôchodkyňa), ktorá v decembri 2007 v Bratislave bola ocenená titulom UČITEĽ EUROPSKÝCH NÁRODOV za úspechy jej žiakov. Ako jedno z troch gymnázií v SR s podporou Európskeho sociálneho fondu bolo pripravené od septembra zaviesť nový vzdelávací program v troch triedach 1. ročníka. Cieľom programu je príprava žiakov pre modernú spoločnosť, odstránenie „bifľovania“, smer k tvorivosti a samostatnosti (Pozri Kronika 2006). Od augusta, kedy bolo výberové konanie, však po RNDr. Beate Tóthovej funkciu riaditeľky prevzala Ing. Dana Paálová.

Súkromná obchodná akadémia otvorila v šk. r. 2007/08 3 triedy. V projekte Ekonomickej univerzity v Bratislave je to pilotná škola, ktorej cieľom je prepojenie školy s praxou (integrované vyučovanie, inovácia obsahu so zameraním na medzinárodné účtovníctvo a obchod s tretími krajinami). Škola 15. februára zorganizovala už 11. ročník Veľtrhu fiktívnych firiem, kde malo účasť 27 firiem zo SR v Žiari nad Hronom. Na 10. medzinárodnom veľtrhu cvičných firiem v Bratislave v novembri, kde bolo 124 firiem z 8 štátov Európy, žiarska SOA získala 9. miesto (najlepšie v 10-ročnej histórii veľtrhu). Študent – riaditeľ cvičnej firmy tejto školy Lukáš Štefan získal jednu zo špeciálnych cien ako najlepší reprezentant slovenskej cvičnej firmy.

Združená stredná škola na Ul. Dr. Janského otvorila v októbri CENTRUM UČENIA SA na vytvorenie systému celoživotného vzdelávania a poradenstva BBSK. Ako projekt Európskeho sociálneho fondu poskytuje priestor a podmienky na samostatné štúdium (internet, literatúra, poradcovia). Koncom škol. r. 06/07 študent Jozef Búry získal 1. miesto na slovenskom kole SOČ-ky.

Združená stredná škola hotelových služieb a obchodu už 5. rok pripravuje úspešný gastrofest (v apríli) na tému medzinárodnej kuchyne. Po podpise partnerskej zmluvy Žiaru nad Hronom a Svitavy v ČR našla táto škola partnerstvo so školou v Moravskej Třebovej (neďaleko Svitáv) – s Integrovanou strednou školou. Najprv sa vymenili návštevy pedagógov, výmena študentov bola v októbri. Šesť študentov z Čiech u nás pripravovalo moravské špeciality.

Partneri zo Svitáv :

V dňoch 23. – 25. Novembra mesto navštívila delegácia riaditeľov škôl zo Svitáv. Stretli sa s predstaviteľmi mesta a riaditeľmi žiarskych škôl. Takto sa rozširuje spolupráca nášho mesta s týmto partnerským mestom na ďalšie školy.

- Biblická olympiáda :** Žiaci ZŠ a SŠ v rámci žiarskeho dekanátu mali účasť na biblickej olympiáde. Druhé miesta obsadili ZŠ s MŠ Š. Moyses a Gymnázium v Žiari nad Hronom.
- PROTECH :** V rámci projektu InTech na školách MŠ a ZŠ pokračoval nový ročník PROTECH-u. Má už svoje logo a zvučku. Na výstave 13. júna bolo vystavovaných 1 734 prác mladých technikov. Žiak „dvojky“ Dávid Pellizzola získal hlavnú cenu (pedagóg Ján Beňo).
- MISS stredných škôl :** Združenie mladých OKÁČIK zorganizovalo už 2. ročník súťaže MISS stredných škôl – finále 30. marca. Víťazkou bola Gabriela Fridrichová, gymnazistka. Miss sympatia bola Dominika Kúšová z hotelovej akadémie. Výtazok zo vstupného šiel na invalidný vozík pre postihnutú Žiarčanku. Už v novembri sa konal kasting ďalšieho ročníka aj pre školy regiónu – organizátor MsKC.
- MISS Roma :** CVČ pripravilo aj MISS Roma – súťažilo 9 dievčat rómskeho pôvodu.
- Nadácia ZSNP a Slovalco :** Nadácia ZSNP a Slovalco 3. decembra slávnostne v MsKC vyhodnotila 27 nominácií Žiarskeho talentu roka a 4. ročník vzdelávacieho a ekologického grantu. Symbolické šeky odovzdal Predseda správnej rady Milan Veselý a členovia Ivan Černaj a Rudolf Knapp. Po kultúrnom programe a ocenení pozvaných bola recepcia.

X.

KULTÚRA

Činnosť kultúrnych ustanovizní (Mestské kultúrne centrum a Pohronské osvetové stredisko) pokračuje v podstate zhodne s rokom 2006 (Pozri Kultúra Kroniky). Väčšia pozornosť sa venuje domácej kultúre, deťom a mládeži. V MsKC na úseku Archeologická expozícia SAV, múzeum a galéria p. Júliusa Katinu vystriedala Alena Kršiaková. Počet pracovníkov je 23. Pre mesto MsKC zorganizovalo 48 podujatí (Pozri Správu o činnosti MsKC v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2007.) Počas mája - júna činnosť brzdila havária potrubia v budove MsKC. (Viaceré akcie pre mesto pozri v časti Výročia a oslavy).

Divadlo : V Dome kultúry 24. apríla Divadlo L+S uviedlo pod názvom Barmanky Kamilu Magálovú, Zdenu Studénkovú, Zuzanu Kocúrikovú a Dianu Morovú.

Slovenské divadlo tanca v réžii Ďurovčíka uviedlo 8. novembra predstavenie Labuťko v DK.

Komédia Bolka Polívku Don Guijote de la mAncha uviedlo divadlo z Brna 9. novembra v DK iba pre študentov.

Divadelné improvizácie IMPRO ŠOU pripravilo 4x Divadlo ATĎ ZUŠ. V rámci projektov malej nekomerčnej scény AKO DOMA sa Žiarčanom predstavili umelci Ady Hajdu, Marián Geišberg, Tomáš Hanák, na fašiangy Magda Paveleková, Gizela Oňová.

Výstavy : Výstavy usporadúvalo predovšetkým MsKC v rámci prezentácie činnosti Archeologickej expozície SAV, Mestského múzea a Galérie J. Považana, ale aj POS (najhodnotenejší je Jarný salón) a HaP (Vesmír očami detí). Návštevnosť múzea v súčasnej podobe v Dome kultúry je veľmi nízka. Mesto potrebuje moderné atraktívnejšie múzeum. Z výstav MsKC:

- Harmónia farieb (obrazy Renaty Echaradtovej z Bratislavy)
  - Z mojej tvorby (obrazy Violy Tužinskej zo Zvolena)
  - Jarný salón 9. ročník (neprofesionáli, rôzne techniky, ako nívum počítačová grafika, prác 95, autorov 21)
  - Tkané srdcom (textil Olympie Poluchovej z Topoľčian)
  - AMFO '07 (v POS vystavovalo 20 autorov)
  - Hľadanie (Eliška Tesařová zo Žarnovice, obrazy)
  - Kôň vo fotografii (fotografie Richarda Potockého z Hlohovca)
  - Štefan Moyses = muž ducha a činu k 210. výročiu narodenia (najvyššia návštevnosť - 885)
  - Tak ich vidím (foto umelcov od Miloša Čert'aského)
- Spolu 2 039 návštevníkov.

Hudba : V súčasnosti má hudba v kultúre MsKC prvoradé postavenie (- najmä populárna). V rámci komerčných programov vystúpili :

- na City fest (ZH Olympic, A. Brichta, P. Cmorík) cca 10 000 divákov v parku
- Dobrá hudba sa nosí: česká skupina BUTY = festival (nový projekt) 10 skupín
- Hip hop session Laci Strike (módny hit mladistvých)
- Dalibor Janda, Laco Deszi
- Lucie Bíla (koncert).

Z ďalších mnohých vystúpení dominovala populárna a rocková hudba a speváci na rôznych podujatiach (Sisa Sklovská, Robo Mikla, Komajota, Pedál live, Ivka Kováčová, Robo Kazík, Dodo Šošovka, Daniel Váczi a ďalší).

V máji vystupovali viackrát žiaci ZUŠ s hodnotným programom MUZIKÁLOVÉ MELÓDIE.

V auguste na Námestí MS vystúpil belgický folklórny súbor, ktorý tancuje výlučne slovenské tance (z 25 tanečníkov je iba 5 Slovákov).

Vážna hudba mala zastúpenie iba v troch podujatiach:

- v máji RIAdny večer (Ria Ferčáková - šansonierka) a jej hostia: Peter Michalica a Adriana Bartošová
- na Námestí koncert hudobníkov zo Slovinska (vážna i populárna hudba)
- v októbri organový koncert virtuózky Věry Heřmanovej z Brna

Množstvo príležitostí na mestských podujatiach MsKC dostávajú miestne, umelecké súbory - Folklórny súbor Hron, jeho cimbalová hudba, Dychová hudba Žiaranka, Mužská spevácka skupina Sekera, ale aj súbory ZUŠ, CVČ, Holúbky z Kríža.

Slovensko hľadá SUPERSTAR :

Po Robovi Miklovi v predchádzajúcej súťaži mladých speváckych talentov máme v našom meste ďalšiu speváčku nádej **Ivku Kováčovú**, ktorá suverénne postupovala až do finále, kde skončila ako štvrtá. Svojím zaujímavým hlasom, skromným, ale i suverénnym vystupovaním si získala na Slovensku veľa priaznivcov. Jej "manažérom" je jej otec, ktorý sa venuje skupine v Žiari dobre známej PEDÁL LIVE.

Besedy :

V marci Knižnica Michala Chrásteka pripravila zaujímavú besedu so spisovateľom Andrejom Štiavnickým. Je známy románmi o Alžbete Bátoriovej. Štúdiu jej života sa venoval 25 rokov. Nie div, že o tom zaujímavovo píše i hovorí. Upútal vyše 20 účastníkov.

POS v októbri prezentovalo knihu PhDr. Ivana Lалу, CSc. ALEXANDER DUBČEK (spomienky, úvahy). Účastný bol aj syn Ing. Peter Dubček.

Prehliadky :

- POS a HaP na 7. apríla pripravili 10. ročník krajskej prehliadky CINEMA 2007. Film Petra Luptovského a Martina Károlyho UŽ ho vezú postúpil do celoštátneho kola.

- Spevácke súbory seniorov mali v DK prehliadku 18.IV. Z regiónu vystúpilo 6 súborov, 3 z nich vedie Edo Drienko (aj žiarskych Optimistov).

- I. ročník MISS ROMA organizovalo CVC, mesto, MsKC, POS 27. apríla. Víťazkou bola Miroslava Goralová – deviatačka zo ZŠ M. R. Štefánika.

- Najväčšou prehliadkou tvorby žiarskych umelcov bolo 23. – 24. novembra MADE IN ZH, ktorú už tradične veľkolepo organizuje MsKC.

Súťaže : Mestské, okresné i krajské súťaže organizuje najmä POS, tanečné súťaže MsKC (-pozri Šport).

Krajská súťažná prehliadka moderných tancov bola 18. mája, kde bol úspešný súbor ZUŠ (Prebúdzanie vody). Túto súťaž organizovalo POS. Na 17. ročníku celoslovenskej súťaže TAK PÍSEM JA mal vo 2 kategóriách 235 autorov so 623 príspevkami.

Nový časopis : BBSK a POS v Žiari nad Hronom dňa 14. decembra v sále POS slávnostne uvítali nový časopis – mesačník CULTURE A POSTERIORI za účasti primátora mesta I. Černaja, hostí z BBSK a študentov. Redaktorom je Vladimír Šimko. Cieľom časopisu je informovať o regionálnej kultúre, výchove a vzdelávaní (= činnosť POS).

Súbor HRON : Folklórny súbor HRON sa t.r. dožil úctyhodnej päťdesiatky. Má za sebou slávne časy pôsobenia. (Pozri časť Oslavy a výročia.) Vystupoval doma i v zahraničí. V súčasnosti bojuje o záchranu. Nedarí sa získať nové posily. Nádejou je FS detí miestnej ZUŠ HRONIARIK, ktorý vedie Nataša Štrbová – súčasná vedúca FS HRON. Súbor sa prezentuje na celomestských oslavách najmä zložkou tanečnou a cimbalovou hudbou.

Kino HRON : Kino Hron po svojej rekonštrukcii je moderným technickým zariadením v meste i pre okolie. Premieta sa v stredu, štvrtok, sobotu a v nedeľu (v utorok pre náročných divákov). Dramaturgia vyberá pestré žánre, spolupracuje so školami. Najvyššia návštevnosť bola v septembri (1 412) na filmoch Harry Potter a Simpsonovi a v júli (1 260) na filmoch Shrek tretí a Piráti Karibiku. Aj keď sa javí záujem aj o rodinné filmy, jednoznačným „trhákom“ zostávajú svetovo módne fantastické a dobrodružné filmy. Počas roka kino navštívilo 8 664 divákov, priemerne 82 na 1 predstavenie (sála má 161 miest).

**Knižnica
M. Chrásteka :** Knižnica v DK má 4 pracovníčky (vedúca Daniela Karvašová). T.č. knižničný fond tvorí 35 261 kníh. Zakúpených bolo 273 titulov za 51 956 Sk (menej ako vlni). Periodík bolo celkovo 34 titulov. Zaregistrovaných bolo 2 238 používateľov. Z toho detí do 15 rokov 523. Pracovníčky knižnice pripravili najmä pre deti spolu 92 podujatí (besedy, informatívne hodiny, čítanie, poetické pásma, súťaže, kvízy atď.), na ktorých sa zúčastnilo 2 286 účastníkov. Mimoriadne sú potrebné akcie na podporu záujmu o čítanie. Knižnica poskytuje okrem výpožičiek aj špeciálne služby – informačné, medziknižničné a medzinárodné služby, vypracúva rešerše, poskytuje reprografické služby, požičiava 40 titulov zvukových kníh (kaziet) zdarma pre 12 zrakovo postihnutých občanov a zrealizovala 8 pracovných miest na prístup k internetu, čo využilo 3 523 čitateľov. Nové počítače boli namontované od 13.07.2007 v rámci projektu MK SR a používanie je bezplatné.

Pozn. O činnosti ZPOZ-u pozri časť Obyvateľstvo a Správu o činnosti MsKC za rok 2007 pozri v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2007.

XI.

DUCHOVNÝ ŽIVOT

Duchovný život je spätý prevažne s aktivitami rímsko – katolíckej cirkvi.

- Prednášky :** Kňazi rímsko – katolíckej cirkvi pripravovali 1x v mesiaci prednášky na duchovné témy v Kostole Sedembolestnej P. Márie. Na cirkevnej ZŠ bola pre verejnosť prednáška študentky Poloňovej na tému Bioetika 23. apríla.
- Púte do Poľska :** V priebehu roka boli 2x organizované púte do Krakova – do Kostola Božieho milosrdenstva.
- Sviatosť birmovania :** T.r. bola dňa 3. mája udelená sviatosť birmovania 54 veriacim. Hlavným celebrantom bol biskup Rudolf Baláž.
- Koncert mladých :** Na podporu obnovy Kostola sv. Vavrinca v bývalej obci Horné Opatovce usporiadali mladí ľudia z Lovče, Hliníka nad Hronom, Žiaru nad Hronom, z Kláštora pod Znievom so svojimi kňazmi koncert ich speváckych skupín. Účasť cca 200 ľudí.
- Sada pohľadníc :** Občianske združenie HORNÉ OPATOVCE vydalo t.r. sadu 12 pohľadníc (autor prevažne Rastislav Uhrovič) o kostole a tejto bývalej obci za finančnej pomoci Technických služieb, s.r.o. Žiar nad Hronom.
- Pastoračné centrum :** D.p. Vladimír Farkaš, riaditeľ Biskupského úradu z B. Bystrice, bol svätiteľom priestoru pri Kostole Sedembolestnej P. Márie, na ktorom bude stáť stavba nového pastoračného centra a fary. Slávnosť bola 28. júna. Prítomný bol aj Ing. Peter Bezák – konateľ firmy ŠPORTSTAV, s.r.o. z Prievidze, ktorá bude stavbu realizovať.
- Výmena postov kaplánov :** Dňa 1. júla odišiel zo žiarskej farnosti kaplán Miroslav Svrček do Prievidze, odkiaľ prišiel nový kaplán Marek Veverka. Pochádza z dedinky pri Brezne. S našim mestom ho spája téma jeho diplomovej práce o Dr. Mariánovi Blahovi, ktorý ako biskup pôsobil 23 rokov vo Sv. Kríži nad Hronom, kde je v krypte kostola aj pochovaný. Práca je pripravená aj na knižné vydanie.
- 85-ročný p. farár :** D.p. Štefan Flimel sa 17. augusta dožil 85. výročia narodenia. Narodil sa v Breznanoch pri Prievidzi. Za kňaza bol vysvätený v r. 1946 v B. Bystrici. Podmienky na kňazskú činnosť neboli priaznivé. Keď pôsobil v Lutile a potom v Janovej Lehote, bol sledovaný, vypočúvaný (o.i. ako občan podpísal i petíciu za odchod ruských tankov v r. 1968). Ako príčinu etických problémov dnešnej mládeže vidí v nedostatočnej výchove súčasných rodičov, ktorí vyrastali v období totalitného režimu. Už 6 rok na dôchodku vypomáha v pastorácii v našom

dekanáte, v našej farnosti. Mnoho veriacich ho rado vyhľadáva najmä pri sviatosti zmierenia kvôli jeho duchovnej a ľudsky zrelej skúsenosti a múdrosti.

Diakon vo farnosti : Diakon MUDr. Štefan Paľúch je verejnosti známy ako anesteziológ – lekár v žiarskej nemocnici. Pochádza z Látok. Po promóciách pred 13 rokmi začal pracovať v našom meste. Hoci lekárom chcel byť už od 4 rokov, po skončení lekárskej fakulty ho to ťahalo ešte k jednému poslaniu. Rozhodol sa vyštudovať teológiu. Možno aj častý kontakt s ťažko chorými a umierajúcimi ho viedol k tomu, aby im pomáhal nielen telesne, ale i duchovne. Po diaľkovom štúdiu bol vysvätený za diakona 23. mája 2004. Ako diakon môže krstiť, sobášiť, pochovávať, hlásať evanjelium, rozdávať eucharistiu, kázať, poučať. Nemôže slúžiť sv. omšu a keďže sa neoženil do vysviacky, už skladal sľub celibátu. Mohol sa stať kňazom, ale musel by opustiť medicínu, čo nechcel. Na oddelení anestézie a intenzívnej medicíny je zástupcom primára. Aktivizuje sa najmä v boji proti potratom preventívnou výchovou a odmietaním asistencie pri interrupciách. Je významnou pomocou v pastorácii v našom meste.

Pozn. Pozri Sprievodnú dokumentáciu ku Kronike 2007.

Turistická púť : OZ HORNÉ OPATOVCE 18. augusta organizovalo už 8. ročník Turistického prechodu Gráfovskou, ktorý je súčasne púťou k obrázku Panny Márie Zelnej a ku križu nad Sklenými Teplicami. Príjemný deň cca 70 účastníkov zakončilo občerstvením a posedením pri Kostole sv. Vavrinca.

Jediná omša v roku : V Kostole sv. Vavrinca v H. Opatovciach bola pri príležitosti výročia vysviacky chrámu jediná sv. omša v roku za účasti cca 300 ľudí. Celebrovali 4 kňazi (dekan zo Žiaru nad Hronom, kňazi z Hostoviec, Lovče a Hornej Ždáne), účinkoval chrámový zbor MAGNIFICAT z Lutily, spevokol seniorov zo Žiaru nad Hronom, dychovka zo Žikavy. Pôsobivé stretnutie veriacich (a tentoraz i mnohých neveriacich) bolo završené pohodovým agapé pred kostolom.

195 rokov krížskeho kostola : Dňa 14. septembra si mesto pripomenulo 195. výročie posvätenia Kostola Povýšenia sv. Kríža. (Pozri článok v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2007.)

Chrátomové zbory : Prehliadka chrátomových zborov z regiónu bola 20. októbra v Kostole Sedembolestnej P. Márie (súbory zo Žiaru nad Hronom, z Lutily, B. Štiavnice, Žarnovice a Kremnice).

210. výročie narodenia Š. Moysesu : Slávnostnú sv. omšu k 210. výročiu narodenia biskupa Štefana Moysesu dňa 27. októbra celebroval diecézny historik ThDr. Gabriel Brendza. Po omši bol v Kostole Povýšenia sv. Kríža štvorročný organový koncert Věry Heřmanovej a Zdeňka Špatku z Brna za prítomnosti českej skladateľky Sylvie Bodorovej (vyrastala v našom meste). Podľa organovej virtuózky V. Heřmanovej má kostol vzácny orgán z r. 1913, ktorý však vyžaduje rekonštrukciu najmä po neodbornej „oprave“ v 80. rokoch 20. stor. (časť píšťal bola spílená). Po koncerte dekan farnosti Miroslav Hlaváčik pripravil pre organizátorov osláv pohostenie na fare.

Vianočné obdobie : Už tradične sa v predvianočnom a vianočnom období konali :

- zbierku darčiekov a sladkostí pre deti zo sociálne slabších rodín organizoval farský úrad
- Živý Betlehem na Námestí MS (cirkevná ZŠ a Holúbky z Kríža)
- koncert ZUŠ v Kostole Sedembolestnej P. Márie a Jasličková slávnosť cirkevnej ZŠ
- koledy Dobrej noviny (organizoval farský úrad)
- vítanie nového roku 2008 v Kostole Povýšenia sv. Kríža

Sumár r. 2007 :

Vo farnosti sa v r. 2007 pokrstilo 129 detí (51 dievčat, 778 chlapcov) – vlani 107. Sobášených bolo 24 párov (o 4 menej ako vlani). Kresťanský bolo pochovaných 73 ľudí (39 žien, 34 mužov) – o 10 viac ako vlani. Najvýznamnejšou udalosťou bolo posvätenie základov stavby novej farskej budovy pri Kostole Sedembolestnej P. Márie. Do konca roku sa postavilo 70% stavby. Z predpokladaného rozpočtu 12 miliónov sa použilo 9 miliónov korún. Obetaví farníci prispeli svojpomocnými prácami. Pripravený je už i základ priestranstva okolo pastoračného centra a športoviska pre mládež. Biskupský úrad uhradza 6 miliónov korún. Nádejná je i pomoc zo zahraničia a v r.2008 sa začnú aj zbierky veriacich.

XII.

ZRAVOTNÍCTVO

NsP :

V súčasnosti je v žiarskej nemocnici 252 lôžok, o pacientov sa stará 52 lekárov a 130 zdravotných sestier. Popri celoslovensky uznávaných odborníkoch (MUDr. Výrostko, MUDr. Kukolík, MUDr. Kemka) tu pracuje mnoho kvalitných odborníkov, sprevádzkoval sa CT – prístroj a od 1. júna 2007 sa spustil do prevádzky nový informačný systém. Systém obsahuje všetky údaje o pacientovi, výsledky vyšetrení, priebeh operácie a hospitalizácie. Lekár nemusí čakať na doručenie výsledkov vyšetrení, nájde ich v počítači. Na systém budú pripojené aj ambulancie, ekonomický a manažérsky systém. Malo by to urýchliť a zefektívniť prácu lekárov. Nemocnica z vlastných prostriedkov investovala do nových prístrojov niekoľko miliónov korún – napr. nová odsávačka pre ARO, injekčné dávkovače pre neurologické a interné oddelenie, nový operačný prístroj pre chirurgiu a ďalšie prístroje sú v pláne. Okrem toho bolo rekonštruované rádiodiagnostické oddelenie, vymenili sa staré okná. Pripravujú sa ďalšie rekonštrukcie.

Dňa 12. februára bola na gynekologicko – pôrodníckom oddelení daná do užívania nadštandardná izba pre matky (12 000 euro sponzoroval závod Rautenbach). Okrem polohovateľnej postele je v nej televízor, minichladnička, prebaľovací pult, má vlastnú kúpeľňu a WC, ubytovať možno aj otca dieťaťa. Cena za deň + noc = 750 Sk. Koncom apríla bolo odovzdaných ďalších 6 nadštandardných izieb v NsP (jeden deň + noc = 1 000 Sk). Na detskom oddelení sa v prvých dňoch po narodení robia skriningové vyšetrenia novorodencov (= preventívne metódy v pediatrii na vyhľadávanie vrodených chýb). Operácie varixov (MUDr. Výrostko) pritiahujú aj pacientov zo širokého okolia. Nový primár Slavomír Kemka na rádiodiagnostickom oddelení úspešne zavádza nové liečebné metódy. Napr. namiesto liečby platničiek kortikoidmi sa začal používať ozón s kyslíkom, ktorý nemá žiadne vedľajšie účinky a má väčší efekt. Napriek takýmto úspechom vo zverejnenom výsledku prieskumu kvality nemocníc z pohľadu pacienta, ktorý robila Všeobecná zdravotná poisťovňa, sa NsP v Žiari nad Hronom spomedzi 100 zariadení ocitla až na 89. mieste. So stavom riadenia NsP neziskovými organizáciami je nespokojné vedenie BBSK v celom regióne. Pritom nezisková organizácia Nemocnice a polikliniky Žiar nad Hronom vstúpila v septembri ako strategický investor do nemocnice v Banskej Štiavnici. Malo by údajne ísť o obojstranné výhodné partnerstvo NsP v Žiari nad Hronom a NsP v B. Štiavnici. Predseda správnej rady spoločnosti Ing. Rastislav Kubáň ponúka Štiavnici väčšiu samostatnosť, právomoci manažmentu a investície do rozvoja, pričom by sa využila špecifickosť mesta ako turistického centra. Z NsP v Žiari nad Hronom odišla riaditeľka Katka Kráľová, na mieste generálneho riaditeľa NsP je MUDr. Oldřich Pospíšil.

XVI. Deň primára Jána Straku

V piatok 16. marca sa konal XVI. Deň primára MUDr. Jána Straku. Tentoraz tu odznelo 20 prednášok na tému Starostlivosť o ženu, matku a dieťa (diagnostika, liečba, prevencia, nové prístroje) od slovenských i zahraničných lekárov. (Pozri životopis J. Straku v časti Obyvateľstvo – pri 30. výročí jeho úmrtia a 95. výročí narodenia.)

- Cena žiarskemu lekárovi :** Výkonná rada Slovenského Červeného kríža (SČK) sa rozhodla udeliť ocenenie primárovi ARO žiarskej nemocnice MUDr. Ladislavovi Kukolíkovi pri príležitosti svetového dňa ČK. Slávnostný akt bol 3. mája v Primaciálnom paláci v Bratislave. Ocenených následne prijal prezident SR Ivan Gašparovič v Prezidentskom paláci. MUDr. Kukolík vedie aj výučbovo –metodické centrum ČK, kde sa venuje poskytovaniu prvej pomoci. Takéto pracoviská sú v SR iba tri (Košice, Bratislava a Žiar nad Hronom). Pri príležitosti päťdesiatín MUDr. Kukolík ho Slovenská lekárska spoločnosť (SLS) pozvala na slávnostné odovzdanie bronzovej medaily SLS dňa 16. mája v Piešťanoch.
- Lekárne :** Počet lekární v meste neustále narastá, t.č. je ich deväť.
- Deň narcisov :** Už jedenásty rok 40 študentov Gymnázia v Žiari nad Hronom v piatok 13. apríla uskutočnilo zbierku na boj proti rakovine. Vyzbierali 87 374 Sk (vlni 73 000). Žiaci ZŠ Ul. Janského samostatnou zbierkou podporili detských onkologických pacientov 2 000 korunami.
- Červený kríž :** Dňa 28. novembra boli v obradnej sieni MsKC slávnostne prijatí dobrovoľní darcovia krvi. Plaketou Dr. Janského boli ocenení bronzovými medailami 16 darcovia, striebornými 13, zlatými 14 a diamantovými 5 (Ján Dvorský, Ivan Ďurian, Miloslav Nosál, Marián Souc, Jozef Zámora). T.r. dostali 11 darcovia aj plakety MUDr. Kňazovického (podmienka: 100-krát odber krvi u mužov, u žien 80-krát): Jozef Bugár, Milan Haring, Peter Kolón, Dušan Novák, Tobiáš Kösofi, Vlasto Baran, Pavel Dovec, Jozef Barát, Peter Pač, Peter Praus, Pavel Barát.
- Budova ÚS SČK :** V r. 2007 skončilo 15 – ročné bezplatné užívanie budovy na Ul. Tajovského pre Územný spolok SČK. Mesto ponúklo náhradné priestory v objekte Technických služieb, kde sa ÚS aj presídlil. Vývarovňa obedov bola presťahovaná do Slaskej, odkiaľ sa robia rozvozy pre dôchodcov a invalidov.
- Mladí záchranári :** Súťaže Mladých záchranárov civilnej obrany v Maďarsku (župa Nógrád v meste Šalgotarián) sa zúčastnilo štvorčlenné družstvo vedené učiteľkou Máriou Čanigovou zo ZŠ Ul. Jilemnického. Umiestnili sa na 1. mieste ako čestní hostia pred 14 maďarskými družstvami.
- Mladí zdravotníci :** Hliadka mladých zdravotníkov zo ZŠ Ul. M. R. Štefánika pod vedením učiteľky Ľuboslavy Adamovskej sa t.r. prebojovala do celoslovenského kola, kde získala pekné 7. miesto zo 16 účastníkov.
- Žltáčka typu A :** V auguste sa v meste vyskytlo 6 prípadov ochorenia na žltáčku typu A u detí rómskej komunity, ktoré žijú v nevhodných hygienických podmienkach.
- Sesterský deň :** V MsKC sa 14. septembra konal už 7. ročník žiarskeho sesterského dňa. Hlavnou témou boli Ošetrovateľské metódy a ich uplatnenie v praxi. Účasť malo 300 sestier z celého Slovenska.

XIII.

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

- Kvalita ovzdušia znovu riadená :** Katastrálne územie mesta Žiar nad Hronom a obce Ladomerská Vieska boli na základe meraní jedinej monitorovacej stanice na pôde mesta (preukázalo sa prekročenie limitov od r. 2005) znovu zaradené do zoznamu oblastí s riadenou kvalitou ovzdušia. Najviac sa o to pričiniła doprava v kompetencii Ministerstva dopravy SR a malé zdroje znečisťovania ovzdušia tuhými látkami. Komplikuje sa tak aj situácia pre investorov, ktorým sa zvyšujú náklady.
- Dni jarnej a jesennej čistoty :** Technické služby pravidelne na jar a na jeseň rozmiestňujú zdarma veľkokapacitné kontajnery podľa požiadaviek občanov. Len v jeseni sa odviezlo 95 ton odpadu. V časti IBV a v Šášovskom Podhradí boli určené miesta aj na zber konárov a kríkov. V októbri sa začalo s čistením časti mesta Pod Kortínou Občianskym združením Amaro Dživipen (Náš život).
- Nové smetné koše :** V septembri sa začalo s osadzovaním 127 kusov nových odpadkových košov v celom meste (do konca septembra bolo osadených 100 kusov) podľa plánu. Staré ošarpané kameninové koše boli odstránené. Nové sú zelenej farby, kovové s otvorom na dne, majú striežku. Splnilo sa tak želanie mnohých obyvateľov. Doteraz na viacerých uliciach neboli osadené žiadne koše. Žiaľ, už čoskoro sa časť nových košov stala terčom vandalov (sú počmárané, majú rozkopané dno, atď.).
- Problémy odpadového hospodárenia :** Od 1. januára 2007 platí VZN o spôsobe nakladania s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom, určuje spôsob zberu, prepravu a likvidáciu odpadu. Žiaľ, napriek obrovskej investícii pri výstavbe veľmi potrebných nových stojísk, samotní občania nie sú dôslední, časť stojísk býva znečistená, časté je i nosenie odpadu ku nim cudzími ľuďmi. Dobrú službu robia Mestské noviny, ktoré fotograficky zverejňujú udržiavané a neporiadne stojiská. Technické služby neporiadok odpratávajú, ale zaň zvyšujú poplatky. Mesto pripravilo brožúru o spôsobe zberu odpadu a doručilo ju do každej domácnosti bezplatne. CVČ pripravilo pre základné školy program o separácii a problémoch odpadu. Predstavitelia mesta a TS rokujú s bytovými spoločenstvami o problémoch. Zo 101 stojísk zostáva 9 problémových, ostatné sa dobudúvajú po vyriešení majetkovoprávných problémov. Od novembra 2006 je v areáli skládky v Horných Opatovciach zriadená kompostáreň. T.r. sa už plnohodnotne využíva. Služi na uskladnenie zeleného a dreveného bioodpadu s cieľom zhodnotiť ho a nájsť preň nové využitie. Asi 40% bioodpadu pochádza od občanov z rodinných domov a 60% z údržby verejnej zelene. Podľa sumáru množstva odpadu za I. polrok 2007 sa na skládku tuhého odpadu v H. Opatovciach vyviezlo 1 984,37 ton odpadu. Do kompostárne 150 ton biologického odpadu. Vyseparovaných bolo 100 ton papiera a lepenky, 53 ton plastov a 69 ton skla. Podiel separovaného zberu síce vzrástol, ale stále nie je dostačujúci. Výstavbou stojísk sa javí, že sa mesto borí úspešne s neporiadnosťou časti obyvateľov, o čom svedčí záznam, že vo februári bolo mimo zberných nádob 74 400 l

odpadu a v júni už len 27 500l. Problémom zostávajú aj platby za odvoz komunálneho odpadu a drobného stavebného odpadu – za roky 2002 až 2004 mesto eviduje 1 100 poplatníkov, ktorí sú za tieto služby dlžní sumu vo výške 2 700 000 Sk. Mesto je nútené vymáhať nedoplatky exekučne. Problém odpadov je celosvetový. Len naše mesto za rok vyprodukuje cca 4 000 ton odpadu.

Čierne skládky : Interiér mesta sa kultivuje zásluhou nových stojísk, smetných košov, upravovaním vzhľadom budov, ale v okolí mesta sa čoraz viac rozrastajú čierne skládky. Mesto začalo s likvidáciou takýchto nelegálnych skládok (Kortína, Kupča, pod Slnecnou stráňou, na IBV, za nemocnicou, na Šibeničnom vrchu, v Šášovskom Podhradí). Už v r. 2006 bol vyčistený priestor na Šibeničnom vrchu a pri vstupe naň bola osadená záhora, ktorá bráni vstupu áut. Likvidovaná bola aj skládka na Ul. Hutníkov pri garážach. Nasadené boli aj mechanizmy, pretože objem a množstvo odpadu bolo veľké. Prevažne šlo o odpad majiteľov garáží, ale aj komunálny odpad. Skládku pri Lutilskom potoku, ktorú vytvorili dvaja prichytení občania, museli sami odpratať a zaplatili pokutu. Následné kontroly môžu vyrubovať pokuty do 5 000 korún, primátor má právo od 5. apríla 2006 takúto pokutu zvýšiť až na 200 000 korún.

Kalové pole : Za takmer 40 rokov sa na “červenom kopci“ nahromadilo asi 10 miliónov ton kalu na vyše 44 ha poľa. Prvá verzia riešenia čiže zazelenanie kopca však neriešila priesak zrážkových vôd do telesa odkaliska a následnú kontamináciu na alkalické vody. V r. 2005 nový majiteľ ZSNP Penta predstavila originálny projekt komplexnej rekultivácie kalového poľa. Spočíva v prekrytí izolačnou vrstvou, ktorá zabráni priesaku dažďových vôd, získa sa vysoká stabilita, budú eliminované pevné úlety a zvýši sa krajinná estetická úroveň Žiarskej kotliny. Vyžaduje to investíciu 1,6 miliardy korún. V r. 2006 spol. ZSNP, a.s. spracovala rekordné množstvo alkalických vôd (305 tisíc m³) plochy odkaliska. Dokončenie projektu sa plánuje na rok 2011. Dňa 4. mája 2007 spol. Penta prezentovala koniec I. etapy rekultivácie, ktorá stála cca 50 mil. korún. Zo 44 ha bolo prekrytých takmer 6 ha poľa. V súťaži Národná podnikateľská cena za životné prostredie v SR získala spol. ZSNP, a.s. druhé miesto za kategóriu Proces zameraný na odstránenie environmentálnej záťaž.

Prezentácia mesta : V Bratislave dňa 20. novembra bolo stretnutie účastníkov súťaže miest SR Cena odpadového hospodárenia ZLATÝ MRAVEC, ktorá vyberá zaujímavé projekty v oblasti odpadového hospodárenia (samosprávy, firmy). Za mesto Žiar nad Hronom s úspechom vystúpil prednáškou viceprimátor Roman Zatl'ko.

XIV.

ŠPORT

Valné zhromaždenie MŠK : Na VZ MŠK 18. septembra boli odsúhlasené viaceré zmeny – pre najvyšších štatutárov klubov bol odsúhlasený názov prezident klubu (na 4 roky), pozastavená bola činnosť klubom thajský box a moderná gymnastika. T.č. má MŠK 15 klubov.

Prijatie najlepších : Primátor mesta prijal v divadelnej sále MsKC najlepších športovcov mesta za rok 2007 dňa 23. januára 2008. T.r. boli oceňovaní aj najúspešnejší tréneri. Program bol slávnostný.

Majstri Slovenska (10):

Lenka Hudecová – vzduchová puška (ŠSK)

Renáta Záhorcová – detto

Jana Krajčíková – detto

Peter Okuliar – streľba z veľkokalibrovej pušky

Lukáš Nárožný – ľubovoľná puška

Rastislav Grúber – veľkokalibrová puška

Michal Procner – časovka do vrchu (cyklistika)

Peter Bališ – detto

Dominik Mihalčík – horská cyklistika

Martin Szegen – I. liga lovu rýb udicou

Pozn. Pozri článok v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2007.

Nové ihrisko otvorené :

Za účasti predstaviteľov mesta, riaditeľky ZŠ Ul. M R. Štefánika a ďalších hostí slávnostne otvoril 16. mája 2007 primátor mesta Ivan Černaj nové viacúčelové ihrisko s umelým trávnikom v areáli ZŠ „dvojky“. Na ochranu ihriska je napojený kamerový systém. Ihrisko bude slúžiť škole, CVČ aj verejnosti za symbolický poplatok. Vybudované bolo už v jeseni 2006.

Futbal :

Mužstvo FK Žiar nad Hronom v jarnej súťaži hralo v II. lige VÝCHOD postupne od januára na 4., 5. a na konečnom 6. mieste tabuľky. Káder mužstva je 18-členný, polovicu už má z vlastných odchovancov. V apríli po prehre v dôležitom zápase so Starou Ľubovňou 3:2 správna rada rozhodla odvolať trénera Viliama Ilku. Nahradil ho Štefan Zvalo. Onedlho bol odvolaný aj manažér FK Daniel Greguš – nahradil ho Pavel Mužík (po ďalších prehrách v máji). V sezóne 2007-8 začali byť muži oveľa úspešnejší – sú favoritmi súťaže. V septembri a októbri sú na 1. mieste v tabuľke II. ligy VÝCHOD. Prehrali iba s corgoňligovou Nitrou 1:5 (jediný gól dal rýchly Karakačanov). Po 12. kole si upevnili 1. miesto o 4 body. Vo finiši ich však predbehol Ružomberok B o 1 bod, a tak Žiar zimuje na 2. mieste v tabuľke. Zaujímavý zápas s maďarským tímom FC Vác vyhrali Žiarčania 4:3 v novembri.

- Mládežnícky futbal t.č. združuje takmer 150 športovcov. V žiarskych mládežníckych kolektívach začínal aj Adam Nemeč, ktorý si t.č. oblieka reprezentačný dres SR. Medzi slovenskými rozhodcami v najvyšších súťažiach pôsobia zo Žiaru nad Hronom bratia Dušan a Patrik Hrčkovci.

- Ženský futbal, ktorý po období dvojnásobnej reprezentácie mesta v ženskej lige majstrov SR, pre nedostatok hráčov a nezaujímajú fanúšikov t.r. skončil. Nádejou sú žiačky, ktorých družstvo vybojovalo bronzové medaily v konkurencii 17 tímov na turnaji majstrovstiev Slovenska vo futbale žiačok.
- Žiacky futbalový tím žiarskeho regiónu na 35. ročníku Norway cup v lete bol najúspešnejší z doterajších účastí na turnajoch – získal 5.miesto zo 180 účastníkov.
- Futbalový klub MŠK v Žiari nad Hronom ako jediný na Slovensku a tretí v strednej Európe dostal v novembri **certifikát kvality** na umelý trávnik v Parku Š. Moysesu.

Hokej :

Problémom zostáva dostavba zimného štadióna. Bývalé vedenie mesta pred r. 2002 schválilo 100 miliónovú investíciu bez finančných záruk. Neskôr prispelo Slovalco a ZSNP, mesto získalo 8 miliónov od Slovenského hokejového zväzu na čiastočné opláštenie. Keďže stále chýba 70 – 80 miliónov na dokončenie stavby, tá zostáva v nedohľadne.

Muži HK skončili sezónu v II. lige na 5. mieste.

V Žiari sa ženský hokej nehraje, ale 19-ročná Žiarčanka Monika Kvaková vo zvolenskej ženskej extralige si vybojovala pozíciu brankárskej jednotky. Výborný výkon podala aj na medzinárodnom turnaji. V marci na turnaji 4. ročníka Mikroregiónu Žiarske Podhorie bolo znovu žiarske družstvo víťazné (6 družstiev malo účasť).

Karneval na Pade bol 11. marca.

Na zimnom štadióne bol 15. júla hokejbalový turnaj mestských polícií z Martina, Pezinka a Žiaru nad Hronom, ktorý bol aj víťazom.

- V novej sezóne 07-08 hrali dorast a juniori v hokejovej súťaži I. ligu. Muži hrajú v II. lige. Už pred sezónou sa udiali zmeny v hokejovom klube. Novým prezidentom klubu sa stal Ján Víťazka. Namiesto trénera Juraja Pažického mužov začal trénovať Štefan Stripaj, dorast a juniorov trénuje Zdeno Matis. V klube funguje aj predprípravka – 30 detí. Stále sa však nedarí vytvoriť hokejovú triedu na ZŠ.

Basketbal :

V sezóne 2006/2007 postavil BK MŠK sedem celkov. Klub vchoval výborných basketbalistov Žiaka a Kráľa, ktorí hrajú v extralige. V meste Žiar nad Hronom sa v marci konalo reprezentačné sústredenie 16-ročných hráčov. Dňa 27. mája sa už druhýkrát uskutočnila súťaž o najlepšieho basketbalistu v meste. Z juniorov bol víťazom Andrej Gašparík, z kadetov Jozef Oravec.

V septembri na medzinárodnom turnaji BADEM v Žiline v rámci príprav na novú sezónu sa víťazmi stali kadeti vedení trénerom Norbertom Nagym. Úlohu favorita potvrdili aj v úvodnom zápase s Handlovou 80-46. Kadeti a juniori sú na prvých miestach v tabuľkách. Družstvo žiakov ZŠ Ul. Jilemnického na krajskom kole získali 1. miesto, postúpili na MS, v apríli v Prievidzi získali 2. miesto (tréner Jozef Štábel). Mesto má Centrum talentovanej mládeže SR.

Do súťaže sa t.r. znovu prihlásilo družstvo mužov BK MŠK. Vzniklo zo žiarskych odchovancov a trénuje ho Marek Baláž. Pod vedením Miroslava Grznára vzniklo v meste aj druhé mužstvo Pegos Stars (M. Grznár je hrajúci tréner). Tím je zložený z 5 hráčov Žiaru nad Hronom, ostatní sú z B. Bystrice. V stretnutí týchto dvoch družstiev boli víťazmi mladší muži z BK MŠK. Na majstrovstvách troch krajov (B. Bystrica, Trnava, Žiar nad Hronom) muži BK MŠK sú zatiaľ vedúcim družstvom – 1. miesto v tabuľke.

- Volejbal :** Na začiatku roka ženy VK – extraligistky stíhali neúspechy. Boj o zotrvanie v extralige skončil neúspechom – Žiarčanky z nej vypadli. V novej sezóne 2007 – 2008 hrá VK žien v I. lige ZÁPAD a v jesennej časti sú suverénne na čele tabuľky. Očakáva sa, že ženy presvedčia, že patria do extraligy. V jeseni sú aj juniorky na 3. mieste v I. lige ZÁPAD. Nádejou ženského volejbalu sú staršie žiačky (tréneri Ján Odzgan, Peter Výbošťok), ktoré na Majstrovstvách Slovenska získali 3. miesto. Bronzové hráčky 30. mája slávnostne prijal v obradnej sieni MsKC primátor mesta Ivan Černaj. Neregistrovaní hráči zohrali 21. apríla turnaj MIX. Prihlásilo sa 6. družstiev. VO VK MŠK nastali zmeny, zvolený bol nový výkonný výbor, prezidentom VK sa stal Igor Láska.
- Strelci :** Športovo – strelecký klub MŠK sa zúčastňoval viacerých súťaží. Konali sa aj na ZŠ Ul. Jilemnického a na ZŠ Ul. Janského. ŠSK MŠK **sa t.r. stal najúspešnejším klubom v meste**, keďže z jeho radov sú šiesti majstri Slovenska (z počtu 10). Na ZŠ Ul. Jilemnického úspešne funguje strelecký krúžok žiakov.
- Cyklistika :** Cyklistický klub MŠK t.r. získal 3 tituly majstra Slovenska pod vedením trénera Františka Sitoru. Mesto má Centrum talentovanej mládeže SR. Mladí cyklisti vzorne reprezentujú klub a mesto. Získavajú vrcholové umiestnenia na rozličných podujatiach. Najsilnejší sú kadeti – vyhrali Slovenský pohár, kritérijnú ligu a extraligu. V zahraničí reprezentovali: Peter Bališ (v Belehrade na európskych pretekoch bol 19.), Michal Procner (na ME v Sofii skončil ako 11.) a Filip Filipčík. Na Majstrovstvách Slovenska 29. septembra v disciplíne časovka do vrchu získali titul Majster SR junior Michal Procner a kadet Peter Bališ, bronz získal Filip Filipčík. V minikategorii cyklistiky sa úradujúcim Majstrom SR stal Dominik Mihalčík. Nádejné talenty sú aj Lukáš Vaš, Dominik Zatl'ko, Samuel Šmondrk. Na úvodných pretekoch cestnej sezóny 21. apríla spomedzi 175 pretekárov bol Filipčík druhý a Bališ tretí. Domáci CK MŠK organizoval 28.apríla 2.ročník cyklistického kritéria O cenu primátora mesta. Po absolvovaní 18 okruhov ulicami mesta (1 okruh dĺžka 1 200 m) v kategórii kadetov zaslúžene zvíťazil náš Filip Filipčík. Žiarski kadeti triumfovali aj 19. mája v Myjave na SP cestnej cyklistiky, na českom Pohári mládeže v júni, mladší žiaci v Šuranoch na SP atď. Cyklistické preteky spojené s jazdou na koni, zberom odpadu boli v meste viacerými organizátormi pripravené ako BICYKLOVÁ ŠOU 22. septembra cca pre 50 detí.
- Karate :** Klub karate v našom meste pôsobí už 32 rokov. Rok 2006 bol vyhodnotený ako najúspešnejší, keďže bol úspešný aj medzinárodne a v SR získal 6 titulov Majster SR. V r. 2007 v Revúckom pohári 19. mája bola zápasníčka Petra Rafaelisová na 1. mieste, Martina Tatárová na 2. mieste. V Maďarsku 1. decembra na medzinárodnom turnaji výprava Žiaru nad Hronom získala zlato (Katarína Schwarzová, Martina Tatárová) a striebro (Alexandra Geletová, Samuel Gáfrík, Michaela Ďurišová). Úspešným trénerom je Ľubomír Striežovský.
- Plavci :** Žiarski plavci boli úspešní na viacerých súťažiach (7. februára v Žiari boli Krajské majstrovstvá v plávaní žiakov ZŠ a SŠ mali 109 účastníkov z 28 škôl, 24. februára

v Rimavskej Sobote bolo III. kolo Banskobystrického pohára, Veľkonočné plavecké preteky VI. ročník boli v Žiari 24. marca atď.). Trénerka mládeže PK MŠK Delfín Martina Bartková ako najlepších oceňuje: Eva Piatriková, Lea Kabinová, Dárius Doletina, Viktória Knappová, Katarína Michalková, Jakub Repiský, Miroslava Mesárošová, Martina Bartková, Samuel Beňo, Michaela Rišňovská, Viktória Pulíšová, Tímea Lukáčová, Samuel Višňanský a ďalší.

Atléti : Pod vedením trénera Miroslava Rybárskeho majsterka kraja v cezpoľnom behu Zuzka Buchalová (ktg. žiačok) bola úspešná aj na majstrovstvách SR 31. marca – získala striebro a bronz, je špecialistka v behu na 1 500 a 3 000 m. V kategórii dorast na majstrovstvách kraja v halovej atletike získal Juraj Černaj 2.miesto a na majstrovstvách SR bol na 3. mieste v behu na 800 m. Úspechy v atletike získal aj Martin Novodomec (dorast) a Marián Gajdošík (trojskokan).

Mesto už tradične pripravilo 30. marca Beh oslobodenia mesta (pre mládež) na futbalovom štadióne, účasť 167 pretekárov. Počas osláv SNP 28. augusta to bol Beh do vrchu (Šibeničného) – už 6.ročník. t.r. súťažili aj cyklisti do vrchu. Okresné kolo cezpoľného behu žiakov ZŠ a SŠ na Šibeničný vrch bolo 25. septembra za účasti 110 bežcov. Pri príprave Matičného svetového festivalu slovenskej mládeže dňa 4. júla privítali zástupcovia mesta a MO MS desiatich bežcov behu republikou.

Turisti : Turistický klub organizoval už 10. ročník túry ku jazierku Slobodné za účasti cca 120 turistov z celého okolia. Podujatie 24. júna bolo spomienkovým na Jána Žipaja.

Tanečný šport : Na celoslovenskej tanečnej súťaži O pohár primátora mesta 31. marca v MsKC, kde bolo 90 párov tanečníkov, z 15 párov TŠK Stella 3 poháre primátora získali títo Žiarčania:

Juniori Marek Plevka a Patrícia Mišutová (1. miesto v štandardných tancoch, 3. miesto v latinsko – amerických tancoch)

Dospelí Jaro Oboňa a Alena Nicolae (1. miesto štandard)

Matej Ivan a Dominika Rošková (1. miesto lat. – amer. tance)

Majstrovstvá Slovenska v plesových choreografiách a exhibíciách – 10. ročník sa konali 12. mája v MsKC za účasti slovenských a českých tanečníkov. Žiarčania z TŠK Stella získali 3. miesto za choreografiu Tanečné leto v kategórii dospelých. Úspešnou trénerkou klubu je Stella Vít'azková.

Telesne postihnutí : Hráč žiarskeho klubu telesne postihnutých VICTÓRIA Tomáš Kráľ v hre „Boccia“ začiatkom marca na medzinárodných pretekoch získal 1. miesto. Pekné výsledky dosahujú aj Peter Škultéty a Danko Magdolen. Zaujímavý exhibičný zápas v tejto hre zohrali 8. júla deti ŠK TP Victória so slovenskými reprezentantmi hokeja (Handzuš, Budaj, Surový).

Kulturistika : Na Majstrovstvách Slovenska začiatkom mája v našom meste bol v klasickej kulturistike úspešný Peter Antal – 2. miesto.

Tenis : Za rok 2007 bola medzi najúspešnejšími športovcami kraja ocenená deviatačka ZŠ Ul. M. R. Štefánika Katka Baranová. V ktg. mládež získala 3. miesto za

úspechy v tenise – najmä za dvojhry a štvorhry v Dánsku, Írsku a na Islande. Príprave detí od 6 rokov sa venuje úspešný tenista Radoslav Francisty na kurtoch plážového kúpaliska. V Parku Š. Moysesova sa 2. júna odohral turnaj O pohár primátora mesta (vít'azi Roško – Mičinec), ktorým sa otvoril Greenpark. Sú v ňom tenisové kurty (2 prekryté a vykurované), relaxačné kútiky, sauna, reštaurácia s letnou terasou a výhľadom na kurty. Toto moderné športovisko vybudoval majiteľ Ivan Kabina.

Streetball : Prvomájový turnaj v streetballe v Bratislave vzorne reprezentovali naši basketbalisti J. Oravec, E. Bulko a M. Kysela. Zvít'azili nad 3 družstvami, hoci boli o 1 rok mladší ako súper. Na ihrisku ZŠ Ul. Janského sa konal už 11. ročník streetballu. Účast' malo 34 družstiev z celého Slovenska. Nechýbali ani atrakcie pre divákov (jazda na koni, súťaž v pití piva...).

INÉ DRUHY ŠPORTOV :

futsal – turnaj 5 družstiev bol 10. februára

viacboj všestrannosti – súťaž 60 žiakov ZŠ a SŠ 22. februára v športovej hale

nohejbal – turnaj neregistrovaných hráčov bol 6. apríla (8 družstiev), mestská liga zohrala 10. ročník v júni

stolný tenis – veľkonočný turnaj bol 8. apríla

šach – turnaje 22. a 23. apríla

aikido – v máji vznikol nový klub MŠK – aikido klub. Ide o bojové umenie z Japonska, ktorého cieľom nie je útočiť, ale brániť sa. Je to nesúťažný šport. Prezidentom klubu AK MŠK je Jaroslav Bičár. Klub má 20 detí a 16 dospelých.

turnaje detí k MDD – aerobic, futbal, badminton, stolný tenis, strelecká súťaž, cyklistika, squasch

bowling – prvýkrát súťažne BOWLING DAY 9. júna

umelá stena – pretek OPEN v júni

lov rýb udicou – žiarsky MŠK organizoval pri Zvolene 18. – 20. mája jarné kolo lovu pre družstvá z celého Slovenska. V Michalovciach na Majstrovstvách SR 25. – 28. mája bol víťazom náš Martin Szegén (bol úspešný aj na Majstrovstvách sveta v Čechách – 4. miesto)

paintball – pôvodne hra amerických kovbojov (značkami sa hráči zasahujú, majú ochranné prilby) sa začína šíriť aj v našom meste

vodáci – náš klub sa zúčastnil 9. ročníka maratónu Vlkanová – Žiar nad Hronom 15. mája

hokejbal – vznikol začiatkom 90. rokov 20. stor. Postupne sa aj v Žiari vytvoril tím LAVÍNY PUM (kapitán Rast'o Uhrovič). Potvrdili t.r. účasť v I. banskobystrickej lige (na 7. mieste)

motokros – motokrosový klub Lovčica usporiadal 23. – 24. júna ďalší ročník countrycrossu za účasti 140 jazdcov zo SR a ČR

aerobic – v našom meste sa 15. novembra konal 1. ročník majstrovstiev Banskobystrického kraja v aerobicu stredných škôl. Na majstrovstvách SR bude mesto reprezentovať gymnazistka Simona Kopecká.

XV.

POČASIE A JEHO OSOBITOSTI

CHARAKTERISTIKA: Zo záznamov súčasnej kronikárky vyplýva, že od r. 2001 tento rok (2007) mal najvyššiu ročnú priemernú teplotu = 10,49°C. Ak 70. roky 20. storočia mali priemernú teplotu cca 8°C, tak ide o výrazné otepľovanie.

Január – neprimerane teplé počasie trvalo do 16. januára (cca 10°C), v druhej polovici nastúpili mrazy, snežilo, ale koncom mesiaca dažde, silný vietor.

Február – pokračuje vietor, striedavo dážď – slnko, v strede mesiaca mierne ochladenie, posledné 3 dni dážď so snehom, cez deň 5-8°C .

Marec – striedavé počasie, pribúdajú pekné slnečné dni (16°C), stred mesiaca bol chladnejší s dažďom, 21.- prvý jarný deň mrazivý, od 25. slnečno, rána chladné, dni jarné (20°C).

Apríl – pokračujú pekné slnečné dni aj počas Veľkej noci, bolo sucho, severný vietor, stred mesiaca mal rekordné teploty (cca 20 - 23°C), po miernom ochladení v dňoch 26. – 27. rekordné teploty (26°C), bol to netradičný apríl – suchý, teplý, boli obavy o úrodu.

Máj – po začiatočnom ochladení (2.05. mráz) konečne občasné mierne dážď, teploty až do 30°C , stred mesiaca bol chladný so silnými vetrami, po 21.05. extrémne teploty, búrky z tepla, po 29.05. ochladenie cca o 10°C .

Jún – striedali sa slnko, dážď – búrky, horúčavy 30 - 34°C, 21.06. prudká búrka (smršť), ochladilo sa koncom mesiaca, bolo zamračené.

Júl – ďalšie horúčavy (až 38°C) na začiatku mesiaca schladili búrky 3. – 5.07., občasné dážď, ale od 12.07. znovu horúčavy, dlho čakaný dážď 30.07. teploty zmiernil na cca 20°C.

August – počiatkové extrémne teploty v polovici mesiaca vystriedali búrky z tepla, tzv. „bartolomejský týždeň“ bol búrlivý, dažde, ale pritom teploty zostávali vysoké (25°C - 33°C), v noci z 22. – 23.08. silné búrky v okolí lámali stromy, v Žiari nie.

September – pretrvávalo chladnejšie daždivé počasie, silné vetry, ale na koniec mesiaca bolo príjemné „babie leto“.

Október – do polovice mesiaca trvali pekné slnečné dni, od 18. sa objavujú prvé nočné mrazy, hmly, občasné dážď – pravá jeseň.

November – počas sviatkov svätých a zosnulých sme mali slnečné počasie (cca 13°C) a vietor, ochladilo sa po 6.11., sneh predbehol „Martina“ o 6 dní, dážď so snehom pokračoval, ale na deň Martina 11.11. nás prekvapila záľaha snehu, snežilo aj ďalšie 3 dni, potom do konca mesiaca nestále „aprílové“ dni (slnko, chlad...).

December – pokračuje striedavé, zväčša hmlisté, daždivé počasie do 13.12., po mrazivom, suchom počasí na Silvestra konečne aspoň snehový poprašok.

KLIMATOLOGICKÉ ÚDAJE : Slovenský meteorologický ústav B. Bystrica poskytol tieto údaje :

Mesiac :	Teplota vzduchu : (°C) priemer	Slniečny svit : (hod.)	Atm. zrážky : (mm) úhrn
Január	3,6	30	96
Február	4,1	64	46
Marec	7,3	154	64
Apríl	11,9	304	3
Máj	16,2	235	63
Jún	19,7	244	69
Júl	20,9	313	33
August	20,0	270	126
September	12,5	185	60
Október	8,6	152	25
November	2,9	81	44
December	-1,8	36	37
ROK 2007	10,49 °C	spolu 2 068 hod.	spolu 666 mm

Pozn. Podrobné informácie pozri v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2007 – Agrometeorologické a fenologické informácie SHÚ B.B.

XVI.

MIMORIADNE UDALOSTI

- Rottweiler útočil :** Na sídlisku Centrum II. v utorok 9. januára zaútočil na 5-ročného chlapca stojaceho pri novinovom stánku pes – rottweiler. Nie je známy dôvod útoku. Pes bol dokonca na vodidle. Jeho majiteľ si kupoval noviny. Chlapec bol pohryzený na ľavej nohe a ruke, bol hospitalizovaný. Pes ako nebezpečný musí odteraz nosiť aj ochranný košík.
- Nájdu pod Šášovom meteorit ?** Na 17-hektárovom poli pri Šášovskom Podhradí hľadali odborníci „nebeský kameň“ – meteorit, ktorý mal sem spadnúť 23. októbra 2006, čo zachytili viaceré meteorologické stanice. Hľadanie začalo v januári (teplá zima), pokračovalo na jar bez výsledku.
- „Šikana“ v školách :** ZŠ na Ul. M. R. Štefánika, ktorá pri zlučovaní škôl „zdedila“ problém bývalej III. ZŠ s ťažko vychovávateľnými deťmi (najmä rómskeho pôvodu) mala vo februári t.r. prípad šikanovania. Ten vzbudil pozornosť aj slovenských médií. Štrnásťročný Karol K. s nožikom v ruke prepadol na toalete 9-ročného Adamka a žiadal od neho peniaze. Keď mu to odmietol, zvalil ho na zem, zakryl mu ústa a priložil nožik na krk. Z peňaženky mu ukradol 600 korún. Adamko mal drobné zranenia, údajne prepadnutý nebol prvý raz. Karola K. vzali do väzby a ako mladistvého čaká ho polovičný trest za použitie násilia pri zločine lúpeže. Vedenie školy problém zaskočil, keďže budova pre žiakov 1. stupňa býva zamknutá a cez prestávky nebýva WC prázdne.
Iný prípad: 13-ročného žiaka ZŠ Ul. Jilemnického vydierali starší chlapci (17 a 15-roční). Údajne im musel zaplatiť 140 000 Sk!! Jeden vydierač je z učilišťa v Hliníku nad Hronom, druhý žiak ZŠ na Ul. M. R. Štefánika.
- Bude z neho spevák :** Desiat'ročný štvrták zo ZŠ Ul. Janského (tr. uč. Marta Marušková) Filip Szabo sa už od materskej školy presadzuje výrazným talentom v speve. Na rôznych súťažiach získava prvenstvá. Spieva módne piesne súčasných speváckych „hviezd“.
- Talentovaná tanečnica :** Paulínka Doubravová 11-ročná Žiarčanka má za sebou výrazné úspechy v spoločenských tancoch. Trénuje v Bratislave, sponzormi sú rodičia. Úspechy: 6. miesto a 3. miesto na Majstrovstvách Slovenska, úspešná bola v súťaži Let's dance.
- Krádež na súde :** Do budovy Okresného súdu sa vlámali neznámy páchatel'. V tejto časti „bieleho domu“ sa počas 2 mesiacov opakovali krádeže 4x. Zloději najprv vykradli redakciu MY, potom susedné kancelárie, súd a advokátske kancelárie. Kto kradol, mal dobré informácie o prostredí. Cieľom bola informačná technika.
- Skočila z** Dvadsaťročná Petra zo Žiaru nad Hronom vyskočila 21. apríla z balkóna na 8.

- 8. poschodia :** poschodí na Ul. Hurbanovej. Ráno ju našiel brat Juraj 17-ročný. Matka bola práve v zahraničí. Príčina nie je jasná (afekt? trauma?).
- Kortína :** Časť mesta zvaná Pod Kortínou sa stala útočiskom Rómov, ktorí si tu stavajú chatrče. Okolo nich sa zbiera množstvo odpadu. Vlni v novembri to vyčistili Technické služby, teraz je tu znovu neporiadok. Mesto nemôže zakročiť, lebo nevlastní tu pozemky. Spoločnosť urbáru, ktorá ich vlastní, vyberá od nich symbolické poplatky. Žijú tu bez pitnej vody.
- Potkan v byte :** Na Ul. Dubčeka zažila obyvateľka tehlového domu večer nemilé prekvapenie: Po dlhšom šramote zistila, že cez odpadovú rúru sa prehryzá potkan. Bola pohotová a rýchle na neho cez toaletnú misu naliala čistiaci prostriedok. Sused dieru provizórne zaplátal.
- Nález v mŕtvom ramene :** Rybár P. Puliš 12. mája našiel v mŕtvom ramene Hrona telo neznámeho muža. Podľa oblečenia šlo o bezdomovca, ktorý tu mohol byť už 8 dní. Polícia potvrdila neúmyselné utopenie.
- „Kauza“ podľa MY :** Regionálne noviny MY v apríli – máji rozvírili „kauzu“ na základe anonymu o plate primátora mesta. Obvinili poslancov MsZ z nezákonného postupu pri určovaní jeho platu. Podľa protestu prokurátorky išlo len o formálny nedostatok, ktorý poslanci odstránili novým uznesením, ktoré dokonca plat primátora mierne zvýšilo.
- Akvapark v okolí :** V neďalekých Vyhniach bol v júni otvorený moderný VODNÝ RAJ, ktorým oživil starodávne kúpeľné miesto. Má termálnu vodu 36,5 °C, rôzne druhy bazénov, relaxačných a športových atrakcií (hodnota cca 190 miliónov korún).
- Primátorovi pribudla dcérka :** Sárka Černajová sa ako 4. dieťa primátora Ivana Černaja narodila 10. júla.
- Premenovanie mesta ?** V júli bola mestskému úradu doručená petícia za obnovenie názvu mesta na Svätý Kríž nad Hronom. Keďže mala iba 4 signatárov, samospráva ju nemôže akceptovať (potrebných by bolo 30% oprávnených voličov alebo referendum). Súhlasiť možno s názorom autorov petície, že názov Žiar nad Hronom bol obyvateľom nanútený počas socializmu – trvá len 52 rokov, ale mestečko malo svoju slávnú históriu ako Sv. Kríž nad Hronom celých 880 rokov. Pokus o spätné premenovanie mesta sa nepodaril ani v r. 1989 na verejnom zhromaždení VPN, kedy zo 400 prítomných hlasovalo za historický názov 50 prítomných.
- Úspešný tanečník :** V žiarskych tanečných školách vyrástol Michal Barniak – 32-ročný profesionálny tanečník Novej scény Národného divadla v Bratislave. Začínal ako 7-ročný vedený sestrou Ľubicou, ako 12-ročný vyhral súťaž v spoločenských tancoch, súťažil na Majstrovstvách Slovenska, vo Francúzsku, v Rakúsku, v Čechách atď. Postupne po strate partnerky začal skúšať tanečné techniky popri štúdiu na UK. Úspešne sa presadil najmä v muzikáloch (najprv v Krysařovi).

Maskot psieho útulku :

V r. 2007 v jeseni začal svoju prevádzku útulok pre psov. Už v prvých dvoch mesiacoch sa tu „utúlilo“ 32 zvierat. Asi sú tu spokojné, o čom hovorí kuriózný prípad psíka Milky, ktorý bol adoptovaný občanom žijúcim mimo mesta. Psík sa sám vrátil do útulku a čakal pred svojím kotercom, kým ho nevpustili dnu.

Zníženie stavu holubov :

Čoraz väčší problém robia mestu holuby, ktoré sa premnožili a množia sa aj sťažnosti obyvateľov, keďže holuby ničia krovy obytných domov a znečisťujú priestranstvá pred budovami. Ich trus poškodzuje majetok obyvateľov. Holuby šíria aj riziko chorôb. Mesto najalo externú firmu, ktorá začiatkom r. 2008 začne vtáky odchytať do pascí v meste a likvidovať v kafilérii. Ide asi o 600 holubov. Mesto za túto službu zaplatí 30 – 40 000 korún.

Hmyz v 3 domoch :

V októbri sa objavil nepríjemný hmyz (šváby) v troch bytovkách na Ul. Dukelských hrdinov v dôsledku nedodržovania hygieny neporiadnych obyvateľov. Spoločné priestory a byty boli vyčistené a vystriekané chemickým roztokom.

Používané značky a skratky:

Pozri Kronika 2000 – 2006

V r. 2007 navyše používané :

NDS – Národná diaľničná spoločnosť

NSME – Neformálne skupina mladých ľudí

SHÚ – Slovenský hydrometeorologický ústav

SRZ – Slovenský rybársky zväz

UK – Univerzita Komenského

VPN – Verejnosť proti násiliu

VVČ – výchovno – vzdelávacia činnosť

Sprievodná dokumentácia kroniky za rok 2007 :

1. Komunálne voľby 2006
2. Pozvánky
3. ZPKO
4. Osobnosti
5. Nový časopis
6. Články
7. Agrometeorologické a fenologické informácie SHÚ BB
8. Správa o činnosti MsKC za r. 2007
9. DVD - odhalenie pamätnej tabule

FOTODOKUMENTÁCIA

VIDEOZÁZNAMY ATV

PAMÄTNÁ KNIHA MESTA

PAMÄTNÁ KNIHA PRIMÁTORA MESTA

INTERNETOVÁ STRÁNKA MESTA ŽIAR NAD HRONOM – KRONIKA 2007